

ALUMINIJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GLINICE
IN ALUMINIJA „BORIS KIDRIČ“ KIDRIČEVO

ŠTEVILKA 8

AVGUS

LJUDSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
62250 P T U J
Trg svobode 1

LETNIK XVI

Phalci

Problemska konferenca sindikata TGA

Predsedstvo tovarniške konference sindikata TGA je sklicalo dne 28. 7. 1978 problemsko konferenco, na katero so bili vabljeni delegati osnovnih organizacij sindikata TOZD, predstavniki družbenopolitičnih organizacij TGA, samoupravnih organov in vodilni delavci TGA.

Dnevni red je obsegal naslednje važnejše točke:
— seznanitev z informacijo o poslovanju

(Nadaljevanje na 2. str.)

IZ VSEBINE:

- Z zasedanj delavskega sveta TOZD tovarne glinice
- Proizvodnja in kadrovska politika v ospredju

- Program ukrepov za odpravo vzrokov izgub v TOZD proizvodnja aluminija
- Razdrobljenost naložb
- Stari kmečki običaji ne bodo zatonili
- Poglejmo resnici v oči
- Obisk v Ptujskih toplicah
- Vloga poslovodnega organa v združenem delu

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD in DS SS TGA »Boris Kidrič« Kidričevo za prvo polletje 1978

— poročilo o akcijah na področju investicij v letu 1978/79

— zavzeti sklepi.

Iz navedenega se vidi namen problemske konference — sindikat je popolnoma upravičeno sklical tak sestanek, kar se je pokazalo tudi iz razprave.

Pri poslovni informaciji so bili dani naslednji podatki:

1.

Blagovna proizvodnja TGA je ob polletju 1978 večja pri Al hidratu in kalcinirani glinici od planirane, pri predelavi aluminija pa v povprečju za 2 odst. manjša od planirane; TOZD Tovarna glinice je dosegla proizvodnjo hidrata s 53 odst., proizvodnja aluminija pa je za 3 odst. manjša,

— TOZD vzdrževanje je dosegla 51 odst. letno planiranih storitev, TOZD promet je v povprečju dosegla polletni plan, TOZD kontrola kvalitete je dosegla plan s 55 odst. pri laboratoriju aluminija in meritve oz. pri laboratoriju glinice s 50 odst.

2.

Normativi porabe surovin so višji in znašajo pri TOZD tovarna glinice za boksit 3 odst. povečanje, NaOH 13 odst., pare in mazuta 1 odst., apna 5 odst. in mehke vode za 32 odst. povečanje; vrednostno pomeni to povečanje variabilnih stroškov za 3.707.630 din.

— pri proizvodnji aluminija pa je občutno odstopanje kriolita v povprečju za 44 odst., in poraba el. energije za 3,5 odst.; variabilni stroški proizvodnje aluminija so zaradi tega višji za 5.248.153 din.

3.

Količinsko je bila na domačem trgu prodana večja količina glinice in Al hidrata, močno pa je bila prodaja hidrata prisotna v izvozu, saj znaša 106 odst. v prvem polletju,

— prodaja livarniških proizvodov na domačem trgu je večja od planirane za 1 odst., v izvozu pa se pojavlja nizek plasma, ki znaša le 27 odst.

4.

vrednostno znaša fakturirana eksterna realizacija za TOZD tovarna glinice 69 odst. letno planirane prodaje, od tega v izvoz 21 odst. več kot znaša letni plan.

— TOZD tovarna aluminija je dosegla 49 odst. letno planirane realizacije, od tega na domačem trgu 52 odst. v izvoz pa le 32 odst. planirane prodaje.

5.

Plan celotnega prihodka za TGA je za 1 odst. presežen, kjer ima največji vpliv prodaja TOZD tovarna glinice.

TOZD proizvodnja aluminija.

Na koncu poročila je bilo kritično povdruženo, da so doseženi poslovni rezultati v prvem polletju še slabši od prvega tromesečja. Trend izpada proizvodnje v TOZD proizvodnja aluminija se je še nadaljeval in znaša ob polletju 676 ton.

Pepel

6.

Planirani dohodek za TGA je dosežen; dosežen pa ni v TOZD proizvodnja aluminija in TOZD livarna Trbovlje ter DSSS.

7.

Čistega dohodka TGA ni dosegla saj znaša dohodkovna mera le 0,871; od TOZD je dosegla dohodkovno mero le tovarna glinice, radi tega so pri vseh ostalih TOZD dovoljena sredstva za osebne dohodke nižja od normalnih osebnih dohodkov.

8.

Normalna akumulacija je dosežena le s 64,3 odst. polletne akumulacije, na njo vplivata v največji meri izgubi TOZD livarne Trbovlje zaradi visoke neplačane realizacije in

Potrebna je akcija celotnega kolektiva, da se negativna gibanja v drugem polletju zaustavijo, ker doseženi rezultati niso neuspeh samo nekaterih TOZD ampak vseh nas, ki v proizvodnem procesu TGA sodelujemo.

V razpravi, ki se je odvijala po podanem poročilu, so odgovorni iz posameznih TOZD ocenili trenutno situacijo — kritično je bilo nakazanih večino faktorjev, ki so pripeljali do takega stanja. Dejstvo je, da je pred vsakim zaposlenim v TGA — od direktorja do delavca odgovorna naloga, kako z največjo mero angažiranja rešiti nastalo stanje, da ne bo problema zmanjšanja osebnih dohodkov, sklada skupne porabe, akumulacije podjetja ... (Nadaljevanje na 3. str.)

Čeprav vlada dopustniško vzdušje pa to ne pride v poštev za uredniški odbor, ki mora tudi v dopustniških mesecih pripraviti vse potrebno za naslednjo številko našega glasila pa čeprav morda v nekoliko okrnjeni obliki. Toda upam, da boste iz počitnic in prijetnega dopusta ob morju ali v planinah prinesli s seboj mnogo prijetnih vtisov in pripravili tudi kaj za nas ostale, ki nas bo brez dvoma zanimalo kako ste preživeli svoj dopust ali pa vsaj del.

Morda tudi sami opazate, da se vsebina in oblika v »Aluminiju« počasi vendar zagotovo spreminjata v smeri izboljšanja. Tukaj je potrebna še vaša pomoč, saj sami vidite, da so se nekateri že ojunčili in krepko prišli za pero in svinčnik ter napisali kaj o delu svojega društva, sekcije ali podobno. Predvsem sem vesel, da se je le opogumil tovariš Stanko Zupančič, ki mi je tudi obljubil, da bo v bodoče redno obveščal naše bralce o delu aktiva krvodajalcev, o njihovih problemih ter seveda še bolj o lepih uspehih, ki jih dosegajo in sproti bo informiral o vseh tistih humanih krvodajalcih, ki so ob vsakem času pripravljani dati svojo kri za rešitev kateregakoli življenja. Lepo in prav bi bilo, če bi njegovemu primeru sledili tudi ostali ne le iz delovne organizacije, ampak tudi iz krajevne skupnosti ter društev in družbenopolitičnih organizacij. Prav od slednjih pogrešamo več gradiva za naše tovarniško glasilo in upam, da se bo le kaj tudi v tej smeri premaknilo na bolje.

V sedmi številki ste tudi opazili, da smo uvedli rubriko »Naš pogovor« v kateri bi vam radi redno predstavljali tega ali onega člana naše delovne skupnosti, vendar pa je tukaj potrebna vaša pomoč. Zelo bi bili veseli, če bi nam pisali in nam povedali vaša mnenja o našem glasilu, postavljali vprašanja za kar, sem vas že pozival, saj bi prav rubrika »Vprašanja in mnenja delavcev« ali pa »Vi vprašujete — Mi odgovorjamo« izredno pripomogla do razjasnitve raznih nejasnih zadev in problemov, pa tudi govorice za zidovi ter zunaj plotu tovarne bi prav gotovo odpadle.

Vse bolj se bomo seznanjali tudi s problemi in uspehi v naši TOZD livarni lahkih barvnih kovin Trbovlje, še predvsem pa bo moralo biti precej več konkretnih informacij o delu SOZD in njenih poslovnih kot tudi samoupravnih organov. Skratka bogat asortiman gradiva za naše glasilo, za njegovo popestritev in predvsem za to, da bi glasilo doseglo svoj glavni ter osnovni cilj, ta pa je, da bodo naši delavci resnično dobro informirani o prav vsem od še tako perečih problemov do tistih uspehov, ki nas vse še posebno razveselijo. Le tako bomo dosegli zastavljen cilj, ki nas obvezuje na to, da posredujemo zaposlenim hitre, razumljive ter predvsem konkretne informacije.

Že prav nerodno mi je, da moram zopet ponoviti nekatere bistvene stvari, še predvsem sedaj, ko je novi uredniški odbor, ki si bo še kako prizadeval nadaljevati ter še izboljšati doseženo delo. Kmalu bo namreč posredovan tudi novi pravilnik o urejanju izdajateljskih razmerij in o izdajanju glasila, skupaj s pravilnikom o honoriranju prispevkov objavljenih v našem glasilu. Vse to pa zahteva od nas vseh v uredniškem odboru, predvsem pa še urednika osebno, ki mora za vsako številko pripraviti materiale uredniškemu odboru, ki nato o istem razpravlja in odloča, če in kaj se objavi v glasilu.

No in prav okrog tega še nekaj besed. Zagotovo povdarjam, da nobenih nepodpisanih prispevkov uredniški odbor ne bo objavil pa naj pridejo od kogarkoli. Prav tako moram ponovno opozoriti vse tiste, ki redno ali pa tudi občasno dopisujete v »Aluminiju«, da vsakokrat tovarišici ROMANI KREBS NA SINDIKATU DOSTAVITE POTRDLA, DA NISTE DOLŽNI ODPRTI ŽIRO RAČUNA, DA SE VAM LAHKO NAKAŽE HONORAR (SEVEDA PA TO NE VELJA ZA VSE TISTE DOPISNIKE, KI IMATE SVOJE ŽIRO RAČUNE IN REDNO DOPISUJETE). Prav okrog tega je že prišlo do zapletov in zavlačevanja. Zadnji primer, da ni bil obračunan honorar za 5. št. in da ste pozneje dobili za 5. in 6. številko honorarje skupaj, se ne sme več ponoviti, čeprav je bilo tu tudi nekaj objektivnih razlogov — dopusti, bolniške in podobno. Uredniški odbor ter svet za izdajanje glasila »Aluminij« bosta morala odločno te zadeve urediti, da bo delo teklo nemoteno.

V tej številki boste našli tudi sestavek pod naslovom »Poglejmo resnici v oči«. Ne bi hotel v tej rubriki komentirati te problematike, ker lahko o tem preberete na tisti strani vse okrog športnih iger SIAL 78 v šibeniku. Nikakor pa ne moremo mimo tega, da ne bi povedal oz. odgovoril ponovno na vprašanje, kdo lahko zadrži sestavek ali ga ne dovolj v celoti objaviti, če pride do nekaterih nejasnosti ter polemike. Tistemu, ki je to vprašanje postavil mora biti jasno, da je tu odgovorni urednik, ki ima zelo zahtevne in predvsem odgovorne naloge saj odgovarja tako moralno kot tudi kazensko, kaj se objavlja v glasilu.

Ne pozabite dragi sodelavci na podpise vaših sestavkov, da ne bo po nepotrebnem vroče krvi in polemik. Ne pozabite vsi tisti, ki nimate žiro računov na pravočasne podpise pri tovarišici Romani na sindikatu zaradi nemotenega izplačevanja honorarjev.

Toliko za tokrat in res lep dopustniški pozdrav ter prijeten počitek vsem, ki ste ta čas na zasluženem letnem dopustu. Oglasite se kaj!

Lep pozdrav vaš urednik

Problemska konferenca sindikata TGA

(Nadaljevanje z 2. strani)

V nadaljevanju problemske konference je bilo podano poročilo Akcije na področju investicij v letu 1978/79. Poročilo je sestavljalo:

1. TOZD glinica

— *specialna mleta in separirana glinica*; investicija je v teku v smislu zaključenih akcij glede investicijskega plana, zaključitve finančne konstrukcije, naročila opreme, do konca leta sledi izvajanje gradbenih del, montaža inštalacij, v I. četrtletju 1979 bodo dokončana montažna dela, poizkusna proizvodnja bi naj stekla v II. četrtletju 1979.

2. TOZD proizvodnja aluminija

— zaradi *rekonstrukcije elektrolize A* in proizvodnje predpečenih anodnih blokov v septembru bi se naj začela javna razprava o tem projektu v TGA, pri porabnikih aluminija in bankah, tako da bi bilo možno izdelati investicijski program v I. kvartalu leta 1979. Nadaljnja odločitev pa je odvisna od ekonomičnosti in rentabilnosti projekta posameznih predlogov, ki pridejo v poštev z ozirom na cene surovin, kreditnih pogojev in ostalega.

— *Proizvodnja elektrodne mase*; pričetek gradbenih del predviden v 2. polovici 1979.

— *Flotacija kriolitnih pen*; do meseca oktobra 1978 bomo dobili gradbeno dovoljenje in se bo začela fizična gradnja.

3. TOZD predelava

— *Modernizacija livarne*, I. faza; računa se, da bodo dela stekla tako, da bo možno prostore pomiti pred zimo, tako da se bo v letu 1979 vrstila montaža linij za ozek trak in rondelice.

— *Proizvodnja sekundarnega aluminija*; izdelan je bil investicijski program, ki je bil dan v presojo komisiji, do konca tega leta bo javna razprava in odločanje na samoupravnih organih, do konca leta 1979 je v programu izvedba gradbenih del, montaža inštalacij in prva montaža opreme.

— *Izparilniki*; razvojni elaborat pripravljen, dokončno še niso razčiščeni pogoji, ki jih postavljajo firme, ki nam prodajajo »know-how«.

4. TOZD vzdrževanje

— *Orodjarna*; izdelan je tehnični elaborat za orodjarno, ki bi zado-

ščala potrebam regije, glavna nosilca aktivnosti sta TGA in AGIS Ptuj, ostala so odprta ključna vprašanja — kdo bo nosilec investicije, lokacije in finančna konstrukcija. Investicijski program se bo izdelal v mesecu novembru 1978, dokončna odločitev o investiciji bo lahko sprejeta v juniju 1979.

— *rekonstrukcija skladišča, skladišče goriv in maziv, povečanje strojne delavnice II*; v septembru in oktobru bo tekla razprava o teh elaboratih.

5. TOZD promet

Rekonstrukcija mehanične delavnice, postavitve garaž;

strokovna komisija mora oceniti razvojni elaborat, po odločitvah na samoupravnih organih se izdelava investicijski program, v letu 1979 bi lahko bila investicija zaključena.

6. TOZD livarna Trbovlje

— *Nabava opreme*; sanirati se morajo razmere v orodjarni, čistilnici in livarni, z ozirom na možnost finansiranja se izdelava investicijski program.

Iz navedenega se vidi namen problemske konference — sindikat je smatral za potrebno sklic takega sestanka, iz razprave se je videlo, da je problematika dnevnega reda v tem trenutku najbolj aktualna za delo in življenje delovne skupnosti.

Polletni obračun nam daje rezultate s katerimi ne smemo in ne moremo biti zadovoljni, naloga nas

vseh pa je, da slabe rezultate v drugem polletju popravimo. Področje investiranja je širok pojem, po eni strani je za vsako večjo investicijo predpisan postopek, ki zahteva vse mogoče obdelave, po drugi strani pa je še tu subjektivni faktor, ki ima pri posameznih odločitvah še vedno odločilno vlogo.

SKLEPI IN ZAKLJUČKI

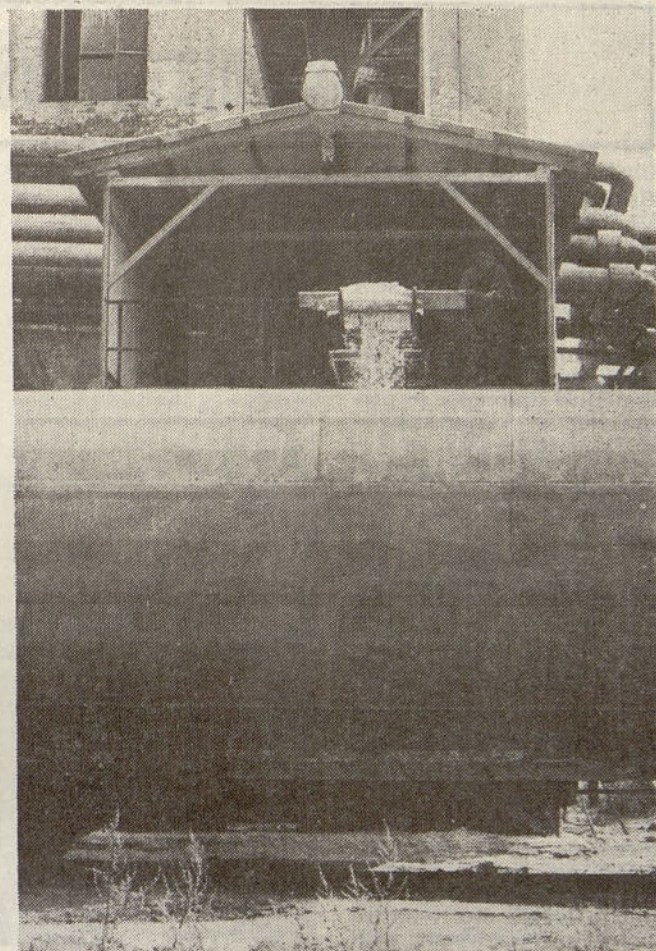
Na problemski konferenci sindikata TGA »Boris Kidrič« Kidričevo, dne, 28. 7. 1978 je ugotovljeno, da imamo v naši delovni organizaciji ob I. polletju 1978 sledeče primere poslovanja:

1. Proizvodnja dosega planirano in omogoča minimalno akumulacijo tako je poslovala TOZD glinica. Ker pa so normativi v TOZD glinica prekoračeni in ker se v III. tromesečju pričakuje rast stroškov je v III. tromesečju ob enaki proizvodnji pričakovati manjši prihodek.

2. TOZD, ki poslujejo z motnjami:

To so: TOZD vzdrževanje, TOZD promet, TOZD predelava aluminija in TOZD kontrola kvalitete.

Te TOZD so dosegle čisti dohodek, vendar ne v taki meri, da bi pokrile minimalno akumulacijo. Delavci teh TOZD morajo ugotoviti vzroke za takšno stanje in do 15. 8. 1978 sprejeti ukrepe, ki bodo te motnje v poslovanju odstranili. O tem morajo obvestiti tudi skupščino občine Ptuj.

Nakladanje hidrata

3. TOZD, ki so zaključile polletno poslovanje z izgubo:

to sta TOZD proizvodnja aluminija in TOZD livarna Trbovlje.

Delavci v teh TOZD morajo do 15. 8. 1978 ugotoviti vzroke zaradi katerih je prišlo do izgube, ugotoviti odgovornost poslovodnega organa in sprejeti program ukrepov, ki bodo izgubo odstranili.

Na problemski konferenci je ugotovljeno, da so glavni vzroki za slabo poslovanje vseh TOZD naslednji:

- višja neplačana realizacija za cca 5 milijonov din kot posledica nezavarovanih izvoznih premij,
- premajhna prodaja odnosno proizvodnja, plan prodaje iz aluminijskega kroga ni bil izpolnjen, predvsem ni bil izpolnjen plan izvoza. Vzroki za to so v pripravi blaga za izvoz v mesecu juliju in manjši proizvodnji aluminija za 676 ton,
- porast variabilnih stroškov.

V delovni organizaciji so porasli variabilni stroški za 1 milj. in 37 milijonov. Od tega pade največ na proizvodnjo aluminija.

- prekoračitev normativov,
- slaba izkoriščenost delovnega fonda ur,
- velik fond nadur na račun bolniških (posebno v TOZD livarna Trbovlje),
- pomanjkanje strokovnega kadra,
- tehnološka nediscipliniranost in z njo povezana nizka produktivnost,
- dotrajanost naprav,
- slab odnos do planiranih nalog,
- slabo poslovno sodelovanje med vodilnimi delavci posameznih TOZD,

Iz popravilnice ventilov

(Nadaljevanje na 4. str.)

Zasedanja delavskega sveta TOZD tovarne glinice

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O USTANOVITVI TEMELJNE SKUPNOSTI ZA ŽELEZNIŠKI IN LUŠKI PROMET PROMETNEGA SREDIŠČA MURSKA SOBOTA

Predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi temeljne skupnosti je pripravljen v skladu s stališči skupščine SIS za železniški in luški promet SR Slovenije, ki jih je sprejela na svojem 13. zasedanju v zvezi z nadaljnjim dogovarjanjem samoupravne organiziranosti in vzpostavljanjem dohodkovnih odnosov ter pripravami na volitve v delegatsko skupščino za mandatno obdobje 1978 do 1982.

Ustrezna samoupravna organiziranost prek temeljnih skupnosti bo dala delavcem, delovnim ljudem in občanom v posameznem prometnem središču možnost neposredno odločati o tistih železniških in luških storitvah, ki zadevajo predvsem območne interese, s cilji, da bi se opravljanje teh storitev čim bolj prilagodilo specifičnim potrebam in možnostim takega prometno zaokroženega območja.

V temeljnih določbah predloga sporazuma so opredeljene glavne naloge in cilji, ki jih uresničujejo člani v okviru temeljnih skupnosti. Ti so predvsem: oblikovanje politike razvoja na posameznem območju, dogovarjanje o posodobitvi in razširitvi zmogljivosti v železniškem in luškem prometu ter o združevanju sredstev za ta namen, opravljanje železniškega in luškega prometa na posamezni relaciji, progi ali objektu ter zagotavljanje pogojev za opravljanje tega prometa. Vse to zagotavljajo člani z vzpostavljanjem dohodkovnih odnosov po načelu svobodne menjave dela med uporabniki in izvajalci železniških in luških storitev.

Člani temeljne skupnosti na strani uporabnikov so vse TOZD in DO ter krajevne skupnosti, ki so po zakonu o SIS za železniški in luški promet člani SIS in imajo sedež na območju, na katerem je ustanovljena temeljna skupnost. Na strani izvajalcev pa so člani temeljne skupnosti delavci OZD ŽG Ljubljana in Luke Koper, ki za uporabnike na tem področju opravljajo železniški in luški promet oz. ta promet omogočajo.

Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti uresničujejo delavci, delovni ljudje in občani v okviru temeljne skupnosti s tem, da se dogovarjajo ter sporazumevajo o

Novi silos za glinico

opravljanju posameznih železniških in luških storitev, ki zadevajo posamezne relacije, proge, progovne odseke ali objekte ter z vzpostavljanjem dohodkovnih odnosov odločajo tudi o zagotovitvi pogojev za opravljanje teh storitev.

Organizacija in upravljanje temeljne skupnosti je urejeno podobno kot SIS za železniški in luški promet SR Slovenije ter usklajeno z določili zakona o združenem delu.

Organi upravljanja temeljne skupnosti so skupščina, predsedstvo in odbor samoupravne kontrole. Skupščina se sestoji iz dveh enakopravnih zborov, zbora uporabnikov in zbora delavcev v prometu.

Osnovno vodilo pri oblikovanju skupščine temeljne skupnosti pa je predvsem dosledna izpeljava interesov iz temeljne organizacije in krajevne skupnosti, preko konference delegacij v občini.

Za poslovanje skupščine je v osnutek sprejeto splošno načelo skupščinskega poslovanja, vključno s postopkom za usklajevanje stališč med zboroma.

Sprotne zadeve med obema zasedanjema skupščine opravlja predsedstvo skupščine, ki je organ skupščine. Predsedstvo sestavljajo predsed-

nik in njegov namestnik ter 8 članov.

Glede reševanja sporov iz družbeno-ekonomskih in samoupravnih razmerij v temeljni skupnosti določila samoupravnega sporazuma predvidevajo, da o teh sporih zaradi enotnosti postopka odloča posebno sodišče združenega dela SIS za železniški in luški promet SR Slovenije. Samoupravni nadzor nad delom temeljne skupnosti opravljajo njeni člani neposredno, po organih skupnosti in po posebnem organu samoupravne kontrole, v katerega delegirajo uporabniki in delavci v prometu vsak po štiri delegate.

Temeljna skupnost se v sistemu socialističnega samoupravljanja vključuje tudi v uresničevanje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Delavski svet TOZD tovarne glinice je sprejel samoupravni sporazum o ustanovitvi temeljne skupnosti za železniški in luški promet — prometnega središča Murska Sobota in potrdil predlagane kandidate ki jih je predložila konferenca delegacij prometnega središča Murska Sobota za občino Ptuj za temeljno skupnost iz blagovnega prometa in sicer:

— Franc Ivančič za Kmetijski kombinat Ptuj,
— Janko Kosi, za Perutnino Ptuj,
— Anton Kurilič za TGA Kidričevo in
— Marjan Lah za AGIS Ptuj.

Za delegata v republiško Skupnost za železniški in luški promet pa tov. Rudija Stelcerja iz TOZD tovarne glinice.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O USTANOVITVI OBČINSKIH IN MEDOBČINSKIH SKUPNOSTI ZA ZAPOSLVANJE

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju, za primer brezposelnosti, s katerim se spreminjajo temeljna izhodišča za samoupravno organiziranost na področju zaposlovanja opredeljuje, da je zaposlovanje sestavni del gospodarskega in družbenega razvoja, torej nujni del planov ter razvoja združenega dela. Zato je celotna aktivnost skupnosti za zaposlovanje usmerjena v produktivno zaposlovanje delovnih ljudi, v angažirano poklicno

(Nadaljevanje na 5. str.)

Problemska konferenca sindikata TGA

(Nadaljevanje s 3. strani)

— dober del slabega poslovanja v polletju se vleče iz I. tromesečja, ko smo prav tako poslovali z izgubo.

Ugotavljamo, da stanje ob polletju zaenkrat še ne posega v osebne dohodke, vendar finančni podatki opozarjajo, da bo do tega prišlo v kolikor ne odstranimo vzrokov za motnje v poslovanju in izgube v posameznih TOZD. Nadalje opozarjamo, da ima slab poslovni rezultat lahko velike posledice tudi na sprejemanje in izvajanje investicij, ki smo si jih zastavili.

Na investicijah se dela po predvidenem načrtu. Za največjo investicijo v TGA to je za gradnjo elektrolize je podpisan sporazum o kreditiranju s ČSSR, vendar bo sporazum dokončen, ko bomo dobili soglasje republike in federacije. Za dokončno izvedbo tega projekta je poleg tega potrebna še lastna udeležba in drugi bančni krediti, ki pa jih, če bo poslovanje negativno, ne bomo dobili. Vsi

pa se zavedamo, da so investicije za TGA nujno potrebne.

Iz vseh navedenih razlogov in razprav na problemski konferenci izhajajo naslednji sklepi in stališča:

1. Delavci v TOZD morajo ugotoviti vzroke, ki so povzročili motnje v poslovanju oz. izgube in sprejeti ustrezne sklepe za odpravo le-teh. V akcijo se morajo vključiti vse družbenopolitične organizacije, vodilni in vodstveni delavci.
2. Potrebno je izdelati dolgoročno politiko poslovanja posameznih TOZD, tako na področju normativov, kadrovske politike, sodelovanja med posameznimi TOZD in DSSS ter poskrbeti za boljšo organizacijo dela.
3. Dosledno je treba spoštovati plan, ki smo si ga v začetku leta zastavili in si prizadevati, da ga dosežemo.
4. Delavcem je treba obraziliti posledice neuspešnega poslovanja v I. polletju tega leta. Povdariti je treba naše

obveznosti, ki izhajajo iz investicij, ki so pred našo delovno organizacijo. Pri tem je treba posebej opozoriti na posledice v primeru takšnega poslovanja kot smo ga dosegli v I. polletju.

5. Za dosledno izvrševanje delovnih nalog in za disciplino na delovnem mestu je potrebno zadolžiti neposredno nadrejene in za izvrševanje teh nalog klicati le-te na odgovornost.

Zaključek:

Komisija za zaključke in sklepe ugotavlja, da bi bilo nujno potrebno ob tričetrletju ponovno sklicati problemsko konferenco, analizirati izvršitev nalog, ki izhajajo iz teh zaključkov.

Vodilni delavci bi morali takrat poročati o ukrepih, ki so jih podvzeli in ki so vplivali na stanje kakršno bo ob tričetrletju.

Za sklic problemske konference se zadolžuje konferenca sindikata TGA.

V. M.

Zasedanja delavskega sveta TOZD tovarne glinice

(Nadaljevanje s 4. str.) usmerjanje mladine in odraslih, pomoč pri štipendiranju ter v izvajanju tistih nalog in opravil, preko katerih bodo delovni ljudje lahko uresničevali pravico do dela.

Po določbah navedene zakona delavci in drugi delovni ljudje neposredno ustanovljajo samoupravne skupnosti za zaposlovanje z namenom, da preko njih in v njih uresničujejo politiko, ki so jo začrtali v dolgoročnih, srednjeročnih in letnih planih družbenoekonomskega razvoja.

Osnovne naloge, ki jih opredeljujejo pričujoča samoupravna sporazuma, so zlasti:

- pomoč delovnim ljudem pri uveljavljanju pravice do dela in zagotavljanja socialne varnosti v času brezposelnosti,
- pomoč organizacijam združenega dela pri pokrivanju potreb po kadrih, štipendistih in učencih v gospodarstvu,

- določanje meril in osnov za pripravo delavcev za zaposlitev ter izvajanje usposabljanja zaposlovanja invalidnih oseb,
- izvajanje poklicnega usmerjanja mladine in odraslih,

- izvajanje drugih nalog, določenih z zakonom, družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi.

Delavski svet TOZD tovarne glinice je sprejel samoupravna sporazuma o ustanovitvi občinske in medobčinske skupnosti za zaposlovanje v predloženi obliki.

- način zagotavljanja sredstev za odplačevanje kreditov za izvršena vlaganja v letališko infrastrukturo,
- ukrepe za izvajanje plana,
- način usklajevanja samoupravnih planov in programov razvoja letališke mreže v SR Sloveniji,
- organe za izvajanje tega samoupravnega sporazuma.

Delavski svet TOZD tovarne glinice je posredoval samoupravni sporazum zborom delovnih ljudi v razpravo in odločanje s predlogom, da sporazuma ne sprejmejo.

DOPOLNITEV
KATALOGA
DELOKROGOV IN
OPRAVIL Z NOVIM
DELOKROGOM
»ZAMENJAVA

PREDGRELCA ZRAKA
NA VISOKOTLAČNEM
PARNEM KOTLU»

Dela na zamenjavi predgrelca zraka na visokotlačnem parnem kotlu so do sedaj opravljali tuji izvajalci in je to predstavljalo za TOZD velik strošek. Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, osebne prejemke in skupno porabo pa dovoljuje, da se takšna in podobna dela lahko opravijo z delovno silo v TGA v obliki časovne norme. Ker se po predračunih s takim načinom dela predvideva prihranek je delavski svet sprejel naslednji sklep:

Delavski svet TOZD tovarne glinice sprejme dopolnitev kataloga delokrogov in opravil z novim delokrogom »zamenjava predgrelca zraka na visokotlačnem parnem kotlu«. Za delo na zamenjavi predgrelca zraka se uporabi časovna skupinska norma, ki jo predloži v skladu s pravilnikom o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, osebne prejemke in skupno porabo, tehnološka priprava dela zborom delovnih ljudi v potrditev.

IZOBRAŽEVANJE
MED DELOM
ZA PKV, KV IN VKV
DELAVCE

Za pridobitev omenjenih kvalifikacij je izobraževanje potekalo v izobraževalnem centru po 15.00 uri. Z ukinitvijo odbitkov za dela, kjer delavec nima ustrezne izobrazbe, dela pa opravlja, je prisotnost v tečajih u-

Naziv	šifra delokroga
— posluževanje dekompozitov	1112102
— posluževanje filtrov	1112202
— kurjenje kalcinacijskih peči	1122203
— posluževanje šaržirnih naprav	1112204
— posl. transp. premoga in pepela	1214106
— posluž. pomožnih naprav v drobilnici	1111104
— posluževanje razkladalne naprave	1111102
— posluževanje mokrih mlinov	1111204
— posluževanje Kelly — filterov	1111303
— posluž. pom. naprav v beli filtrirnici	1112207
— posluž. pom. naprav v kalcinaciji	1122208
— posluž. pom. naprav v vparilnici	1112303
— posluževanje mazutnih naprav	1224107
— čiščenje proizvodnih naprav	1923102
— posluževanje strojev za čiščenje	1923103
— tekoče vzdrževanje naprav II	1923004

Delavski svet je naročil kadrovske splošnemu sektorju, da pripravi kalkulacijo za aktivno rekreacijo vseh zaposlenih v

padla, zato predlaga kadrovske služba, da bi izobraževanje potekalo med delovnim časom. Da bi se takšno izobraževanje lahko izvedlo bi morala večina teh delavcev delati samo v 1. izmeni tako, da bi obiskovali predavanja od 11.00 do 14.00 ure oz. od 12.00 do 15.00 ure, to je vsak delovni dan 3 ure. Na tak način bi se tudi povečali stroški tečajev, saj bi vsak dan izostali delavci z dela po 3 ure.

Delavski svet TOZD tovarne glinice ugotavlja, da delavci zaposleni v TOZD tovarni glinice, ki bi morali opraviti katero od navedenih kvalifikacij, delajo v izmeni. Njihovega delovnega časa ni mogoče organizirati tako, da bi delali samo v 1. izmeni, da bi lahko obiskovali predavanja od 11.00 do 14.00 ure. Delavski svet predlaga da se organizira izobraževanje ob delu v popoldanskem času, kot je to bilo do sedaj. Kadrovske socialna služba -IC pa naj uredi organizacijo tečaja za PKV tako, da bodo novo sprejeti delavci lahko opravili PKV v predpisanim roku, to je v 3 mesecih oz. ugotovi zakaj tega niso opravili in ali še lahko nadaljujejo delo v TOZD.

AKTIVNA REKREACIJA
ZAPOSLENIH

Na predlog kadrovske splošnega sektorja je delavski svet sprejel prioritetni red pri katerih delih oziroma nalogah imajo delavci pravico do aktivne rekreacije v sezoni 1978/79:

TOZD tovarni glinice v časovnem obdobju treh let.

J. F.

Kako smo poslovali?

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu juliju 1978.

Indeks 1978-1977 prikazuje odnos dosežene proizvodnje napram proizvodnji v istem obdobju lanskega leta.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

Obrat	Plan	Doseženo		
		mesečno kumulat. 78-77		
A. GLINICA				
1. Izsluženo				
— junij	100	126	106	100
— julij	100	132	109	102
2. Kalcinirano				
— junij	100	108	106	100
— julij	100	107	106	101
B. PROIZVODNJA ALUMINIJA				
3. Elektroliza A				
— junij	100	96	97	97
— julij	100	97	97	98
4. Elektroliza B				
— junij	100	96	97	98
— julij	100	97	97	98
5. Anodna masa				
— junij	100	63	97	78
— julij	100	90	96	72
C. PREDELAVA ALUMINIJA				
— junij	100	98	97	99
— julij	100	92	96	97

II. PRIKAZ PORABLJENIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA — VII - 1978

Na eno tono proizvoda	Plan	Indeks	
		Julij I — VII 1978	
1. GLINICA			
Al hidrat — Al₂O₃			
— boksit	100	102	102
— Na OH	100	91	110
— para	100	88	99
— el. energija	100	86	90
2. PROIZVODNJA ALUMINIJA			
Hala A			
— glinica	100	100	100
— anodna masa	100	99	101
— kriolit	100	111	141
— Al fluorid	100	111	96
— el. energija	100	101	102
Hala B			
— glinica	100	100	100
— anodna masa	100	98	99
— kriolit	100	120	139
— Al fluorid	100	77	80
— el. energija	100	103	104
Anodna masa			
Za domačo porabo			
— petrolkoks	100	100	100
— katranska smola	100	100	101
— el. energija	100	96	89

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANU RAZVOJA LETALIŠKE MREŽE V SR SLOVENIJI ZA OBDOBJE 1976 do 1980

Določbe samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja letališke mreže v SR Sloveniji za obdobje 1976—1980 so naslednje:

- globalni temelji plana razvoja letališke mreže v SR Sloveniji kot celoti,
- osnove dolgoročnega razvoja letališke infrastrukture do leta 1985 v okviru enotnega prometnega sistema v SR Sloveniji in SFRJ,
- razvoj primarne, sekundarne in terciarne mreže letališč, s katerimi se posamezna območja SR Slovenije povezujejo med seboj z drugimi območji v SFRJ Jugoslaviji in inozemstvom,
- obseg investicijskih vlaganj in vire financiranja,

Kongresa jugoslovan-
skih in slovenskih komu-
nistov sta za nami, vendar
se pravo delo za vse čla-
ne te množične organizacije
še začena, kajti prav v tem
trenutku že prihaja do izraza
pokongresna dejavnost članov
ZKJ in članov ZKS. Jasno
ob vsem tem je namreč,
da prav v teh trenutkih
morajo člani zveze komu-
nistov biti v ospredju v
vseh akcijah tako v zdru-
ženem delu kot tudi v
krajevnih skupnostih ter
društvih — skratka v
vseh družbenopolitičnih
organizacijah. Tam je
namreč njihovo mesto ter
morajo s svojim aktivnim
delom tudi dokazati, da
so vredni, da so člani ZK,
in da ni cilj člana ZK
imeti le partijsko knjižico
ter se riniti v nekako
privilegirano ospredje,
kot to še mnogi mislijo.

Tudi člani OO ZK v
TOZD tovarna glinice so
na svojih dosedanjih se-
stankih obravnavali vrsto
prisotnih aktualnih prob-
lemov, saj so že v pred-

		HILTA B					
		1 IZMENA	2 IZMENA	3 IZMENA	4 IZMENA	DNEVNA IZMENA	
IZM. VOD		●					
A ₁		●	●	●			
A ₂		●	●	●			
B ₁		●	●	●			
B ₂		●	●	●			
C ₁		●	●	●			
C ₂		●	●	●			
D ₁		●	●	●	●		
D ₂		●	●	●	●		
ČOPALCI		●	●	●	●		
GLINICARJI		●	●	●	●		
ŽERJAVOV.		●	●	●	●		
REZERVA							
R.D.		●	●	●	●		
B.O.		●	●	●	●		
I.D.		●	●	●	●		
I.O.D.		●	●	●	●		
N.I.							

Stanje delovne sile

kongresnem obdobju raz-
pravljali o kongresnih
materialih, še posebno pa
je prišlo do izraza pokong-
resno gradivo in obdobje,
saj so si zadali nalogo, da
se aktivneje vključujejo v
družbenopolitično delo v
sami delovni organizaciji,
prav tako pa tudi v KS
in v ostalih skupščinskih
organih.

Se posebno pomemben
in tudi zelo konkreten je
bil zadnji sestanek članov
te organizacije v TOZD
tovarna glinice, ko so naj-
prej spregovorili o rezul-
tatih proizvodnje in gos-
podarjenja v prvem pol-
letju v svoji TOZD. Po
širši obrazlagi je stekla
tudi izredno živahna in
konkretna razprava, saj
so člani iznašali na dan
vrsto problemov, s kate-
rimi se vsakodnevno so-
očajo na svojih delovnih
mestih. Menili so, da se
še vedno ne realizirajo
povsod zastavljene in
sprejete planske obvezno-
sti, ki so predvidene v let-
nem planu, predvsem pa

(Nadaljevanje na 7. str.)

Zadnje čase vse bolj
opažamo, da so mnoge
seje raznih samouprav-
nih organov — pa tudi
v družbenopolitičnih
organizacijah nesklepč-
ne, kar seveda zelo ne-
gativno vpliva na na-
daljnji potek samih re-
ševanj problemov ter
seveda na tiste, ki pri-
dejo tudi v svojem pro-
stem času od daleč pa
morajo nazaj domov,
večkrat pa še nato v
popoldansko ali celo
nočno izmeno. Mnogo-
krat smo že govorili
tudi o tej neenakoprav-
nosti, ko tisti, ki so v
službi le dopoldan, pre-
sedijo lep čas na sejah
in sestankih v rednem
delovnem času in se-
veda to pomeni s pol-
nim OD, medtem pa
vrsta drugih sedi na
sejah v prostem času
in morajo nato popold-
ne ali ponoči na svoje
delovno mesto v obrat.

Ko sem pregledoval
zapisnik druge redne
seje DS TGA od dne
15. 6. 1978, sem se naj-
več zaustavil pri 17.
točki dnevnega reda, ki
je govorila o vpraša-
nju sklepčnosti sej DS
TGA — kar nedvomno
velja tudi za vse ostale
organe. Delavski svet
TGA je namreč na tej
seji sprejel sklep s ka-
terim ugotavlja, da 2.
redna seja DS TGA, ki
je bila sklicana za 13.
6. 1978 ni bila sklepč-
na. Ugotovili so, da je
na osnovi določil 135.
člena samoupravnega
sporazuma o združit-
vi v delovno organiza-

● Sejinam posvetiti več pozornosti

Kje so vzroki nesklepčnosti?

cijo TGA seja DS TGA
sklepčna in lahko po-
teka, če sta na seji pri-
sotna vsaj po dva de-
legata iz vsake TOZD
iz DS SS. Zato so tudi
zadolžili vse tajnike
samoupravljanja v
TOZD in DS SS, da
poskrbijo, da bodo de-
legati DS TGA pravo-
časno dobili vabila za
seje DS TGA, istočasno
pa skupaj z direktorji
TOZD in vodji delega-
cij poskrbijo za sklepč-
nost.

Delegati so sklep
sprejeli nato pa tudi
potrdili še sklep s ka-
terim DS TGA naroča
komisiji za izvajanje
določil zakona o zdru-
ženem delu, da pri-
pravi spremembe in
dopolnitve samouprav-
nih aktov, ki določajo
število delegatov DS
SS ter določili, ki do-
ločajo sklepčnost sej
DS TGA tako, da bi
imele TOZD z manjšim
številom zaposlenih
boljšo zagotovitev
sklepčnosti. Prav tako
pa je tudi zanimiva 18.
točka iz tega dnevnega
reda, ki govori o sej-
ninah. Delegati so
namreč smatrali, da je
le-ta sedaj že prenizka
ter so dajali svoje
predloge, stališča in
mnenja. Nekateri so

celo menili, da bi naj
bila višina sejnine za
tiste, ki so na sejah v
svojem prostem času
enaka OD drugi pa
spet, da bi naj znašala
50 din na uro. Čeprav
so padali razni pred-
logi smatram, da mora
biti določena neka me-
ja za sejnine, čeprav
se tudi smatra, da je
to častna funkcija, kot
so smatrali nekateri
člani DS TGA. Nisem
član DS TGA, vendar
smatram, da neka viši-
na sejin, ki je spre-
jemljiva za vse, mora
biti, kajti dobro vemo
kako danes kdo oprav-
lja svoje dolžnosti kot
častno funkcijo, in o
tem ni potrebno izgub-
ljati besed, saj je že
bežen pogled okrog se-
be dovolj kje in kakš-
ne sejnine in druga na-
domestila dobivajo
drugod.

Sam sem dolgo časa
smatral in še vedno
menim, da je to res-
nično častna funkcija
— žal pa ne velja za
vse enako, pa je zato
nujno najti primerno
vsoto za sejnine za vse
tiste, ki so na sejah
prisotni v svojem pro-
stem času, kdo pa so
to pa vemo vsi, delav-
ci, ki delajo v izmenah
in ki tudi v tej smeri

najbolj prizadeti. Tudi
sam mislim, da se na-
ziva »častnih funkcij«
ne držijo mnogi tisti,
ki bi prav v tej smeri

Časi, je nekdo bil pri-
pravljen delati za hvala
moral storiti kaj več.
lepa v svojem prostem
času, nato pa še opravi-
tvi svoj redni delovni
dan v tovarni na de-
lovnem mestu, so goto-
vo že precej za nami,
saj tega ne delajo niti
tisti, ki so v službah le
dopoldan! Ne mislim
biti kritičen do takih
pojavov, zato ker sem
svoj čas tudi sam zago-
varjal stališče in ga še,
da ni enakopravnega
statusa med delavci v
izmenah in tistimi, ki
delajo le v dopoldan-
skem času, kar se se-
veda tiče raznih sej
in sestankov ter tudi od
svojega stališča nikoli
ne bom odstopil. Ne gre
se tu za nobeno zasluž-
karstvo, ampak enako-
pravnost vseh, ki v to-
varni delamo prav tako
pa tudi v ostalih DPO
tako v podjetju, kot
tudi v KS in celo v ob-
čini.

Naj navedem kon-
kreten primer, da so na
nekaterih sejah v KS
dobili člani neke komi-
sije ali sveta tudi za
polurno sejo po štiri
stare tisočake, medtem
pa članom KK SZDL
tudi za triurne seje ni-
simo mogli dati niti za
eno kavico, ker sred-
stev ni! Potem pa se
še sprašujemo kdo o-
pravlja častne funkcije
in kdo jih je in kdo

jih v bodoče še sploh
bo pripravljen oprav-
ljati? Tukaj je treba
trezno razmisliti in
vsem prizadetim omo-
gočiti primerno sejnino
za izgubljen prosti čas,
katerega menda res ni-
ma nihče na pretek. Ali
pa napravimo tako da
bodo seje v prostih so-
botah dopoldne ali v
ostalih dnevih, pa bo-
mo videli kakšna bo
sklepčnost takrat?!

Pa dovolj o tem, ker
bi raje slišal več mnenj
tistih, ki so na tej seji
DS TGA o tej proble-
matiki razpravljali. Naj
se oglasijo tako tisti,
ki menijo, da je vpra-
šanje sejin nujno u-
rediti, kot tudi tisti, ki
smatrajo, da so to še
vedno častne funkcije!
Prav gotovo pa se ni-
kako ne bi smelo pos-
tavljal v ospredje do-
godkov, sklepčnosti na
sejah, saj za to mo-
ramo skrbeti prav vsi
in je tudi naša dolž-
nost, da se sej udele-
žujemo in za to ne bi
bili odgovorni le vodje
delegacij, tajniki sam-
oupravnih organov in
direktorji TOZD am-
pak mi vsi, seveda z
že prej razčiščenimi
pojmi in enakimi sog-
lasnimi pogledi ter sta-
lišči do teh problemov.
Skratka, seje naših sa-
moupravnih organov in
DPO nikoli ne bi sme-
le biti nesklepčne!

VZROKE NE-
SKLEPČNOSTI PO-
IŠČIMO SAMI IN JIH
TUDI ODPRAVIMO!

France MEŠKO

(Nadaljevanje s 6. str.)

še to velja glede normativov, kateri so ponekod že prešli svoje okvire in predvidevanja.

Res je, da je zraven tudi vrsta objektivnih problemov s katerimi se ukvarjajo v tej TOZD vendar pa bi se kljub vsemu še z večjo in odločnejšo zavzetostjo slehernega člana v obratih dalo marsikaj izboljšati ter nekatere pomembnejše normative predvsem pri boksitu, mazutu in lugu ter delno še pri pari, čim bolj približati zastavljenim ciljem oz. postavljenim v samem letnem planu.

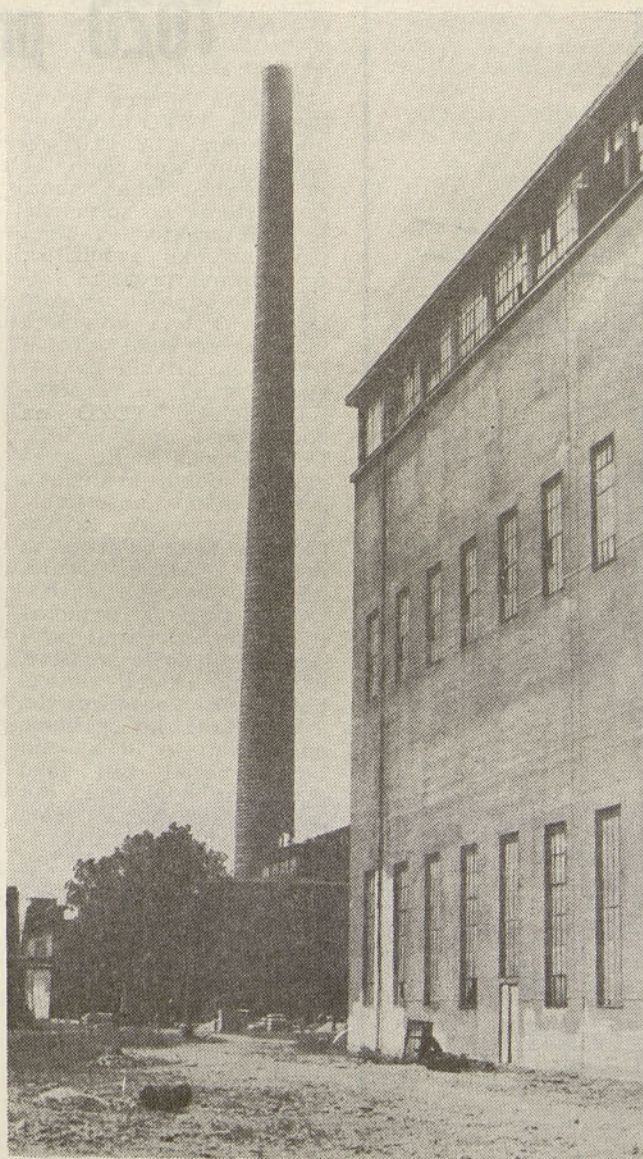
Menili so tudi, da dobivajo več vrst boksitov, ki se pozneje pač različno obnesejo v sami proizvodnji, vendar se je pač tudi s tem treba spoprijazniti — saj smo odvisni od drugih ter pač storiti vse, kar je v moči slehernega delavca tako v obratih na delovnih mestih, kot tudi v samem vodstvu in v tehnološki pripravi dela, da skrbno gospodarimo s surovinami vsaj tam kjer imamo svoj osebni vpliv, tega pa se še na mnogih delovnih mestih najde in se da urediti ter stanje če že ne več, vsaj izboljšati, obdržati v okvirih zastavljenega plana proizvodnje glinice za leto 1978.

Drugi prav tako precejšen problem je v vzdrževanju strojnih-proizvodnih naprav, ki so v mnogih primerih zelo iztrošene in jih je potrebno nenehno obnavljati, kar pa seveda zahteva veliko napora in truda tistih, ki v tej smeri delujejo.

Tudi v tej smeri je prav

tako potrebno več osebne odgovornosti in zalaganja, da se odpravi vsaj tisto kar je trenutno pač možno in za sam potek nemotene proizvodnje tudi nujno potrebno. Prav precejšnja izrabljenost naprav nam večkrat povzroča neželjene in neprijetne izpade v proizvodnji, ki jih pozneje seveda občutimo prav vsi v delovni organizaciji. Zato smo tudi dolžni, da vsi — pač vsak po svojih močeh in zmožnostih, damo vse od sebe ter se čim bolj aktiviramo na svojih delovnih mestih s tehnološko pripravo dela na čelu ter celotnim vodstvom — skratka prav vsi, ki nam je naša proizvodnja tudi naš kruh, naš standard, za katerega pa si vsi želimo, da bi bil čimboljše. Če se bomo v preostalih mesecih tega leta resnično aktivirali kot se še lahko, potem lahko tudi smelejše gledamo na zaključek leta in našega uspeha s tem pa seveda tudi večje možnosti za dosego višjih OD. Tega sicer skoraj zagotovo ne bi bilo potrebno nikomur v delovni organizaciji povdarjati, toda vseeno je prav, če se spomnimo malce tudi na to, da sprevidimo da je res največ le odvisno od nas samih.

V drugem delu pa so člani OO ZK v glinici spregovorili o kadrovske politiki v naslednjem obdobju tako v sami TOZD, kot tudi v celoti za TGA nasploh. Razumljivo, so se člani največ ustavljali pri problemih v svoji TOZD in so z nekoliko pesimistično razpravo sklenili, da bo prav temu problemu potrebno dati v naslednjem obdobju izredno pozornost in posluš, saj

Manjša proizvodnja pare — lepše okolje

je prav kadrovska politika še kako važna ter pomembna za nadaljnje delo in uspehe našega dela, ki je še kako odvisno od dobrih in stalnih kadrov.

Ne bom pretiraval, če rečem, da so nekateri člani v svojih razpravah nakazovali na določene probleme v glinici, celo nekoliko zaskrbljujoče, saj že nekaj takih zadev ponekod občutijo. Nobena skrivnost ni, da je sedanjni kader nasploh iz starejše generacije, ki je celo gradila to tovarno ter da vse bolj odhajajo v zaslužni pokoj — le-teh pa bo nekoliko več tudi v naslednjih obdobjih, saj je prav to generacija, ki bo počasi odšla. Medtem pa je prihod novih delavcev in kadrov skromen, pa še od sprejetih mnogi kaj hitro spet zapustijo delovno organizacijo ter gredo drugam. Kaj naj to pomeni?

Pomeni nič kaj vzpod-

bujajoč pogled v prihodnost, če se bo nadaljevalo v tej smeri. Razumljivo je, da so komunisti v glinici razpravljali največ konkretno o problemih, ki se nanašajo na lastno TOZD, toda nič kaj bolje ni niti v drugih TOZD kar še (kolikor mi je vsaj znano) predvsem velja tudi za TOZD tovarno aluminija — pa tudi morda za ostale.

Nujno je, da se k reševanju tega prisotnega aktualnega problema pristopi tako v TOZD, kot tudi na ravni delovne organizacije in brez dvoma tudi v okviru občine. Morda bo tudi okrog tega vprašanja ter problema imel kdo določene pomisleke in bo smatral, da se pretirava, vendar pa ni tako. Ne smemo tiščati svojih glav v pesek kot noj, ampak moramo te probleme vzeti za resne in moramo pristopiti k reševanju le-teh

z vso odgovornostjo in zavzetostjo, kar je naloga vseh, predvsem pa še tistih, ki so za reševanja takih vprašanj najbolj odgovorni.

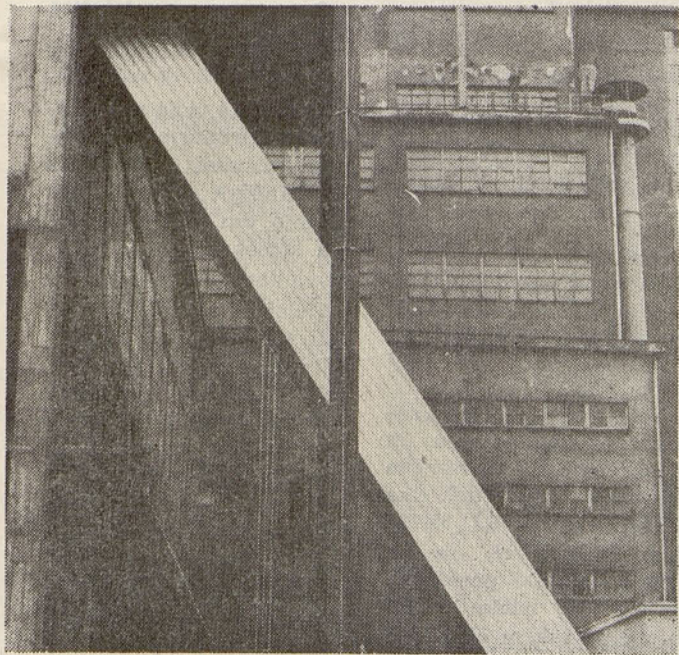
Zato so komunisti v glinici tudi sklenili, da bodo v naslednjem obdobju posvetili eno svojo sejo samo problemu kadrovske politike v TOZD tovarne glinice in TGA.

Še in še so iznašali v dokaj dobri in konkretni razpravi člani OO ZK glinica. Saj skoraj ni bilo člana, ki ni razpravljal ter iznesel problemov in v nekaterih primerih tudi določenih predlogov za rešitev, o katerih pa bo potrebno še razmisliti in videti kako se dajo realizirati. Reči moram, da noben član ZK na tej seji ni hotel ostati brez razprave, kar najbolj dokazuje to, da se člani ZK vse bolj zavedajo problemov s katerimi se srečujejo vsakodnevno pri svojem delu in, da je torej tudi skrajni čas, da se vsi komunisti v DO TGA zavedajo svoje odgovornosti in da v resnici v pokongresnem obdobju dokažejo svojo vrednost in kvalitete, prav v svoji pokongresni aktivnosti in ne le z udeležbo na sestankih.

To bo moral biti eden osnovnih ciljev slehernega člana, ki mora biti vedno v ospredju pri reševanju problematike v svoji delovni organizaciji, krajevni skupnosti in v sami občini.

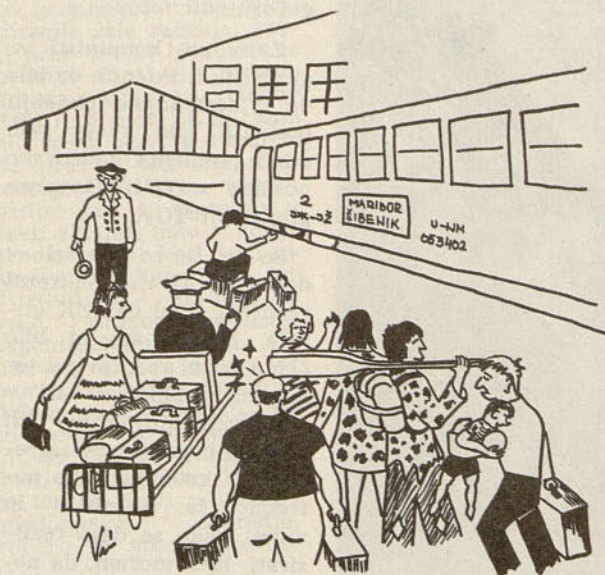
S tem sestavkom sem sicer opisal delovanje članov ZK v TOZD tovarne glinice, vem pa, da nič kaj ne zaostajajo v podobnih problemih tudi v drugih TOZD in DS SS in bi bilo še kako zaželeno in prav, da bi tudi ostali povedali, kako se vključujejo v reševanje podobne problematike še predvsem zato, ker je prav od samih delavcev slišati marsikaj, kar pomeni, da je potrebna naša aktivnost in prisotnost, zato mora obveljati pravilo, da sleherni komunist mora biti v ospredju ter s svojim zgledom in aktivnim delom dokazati pred ostalimi sodelavci kako se mora vesti in aktivno delati član ZKJ.

France MEŠKO

Elevator

Filmi, ki jih gledamo

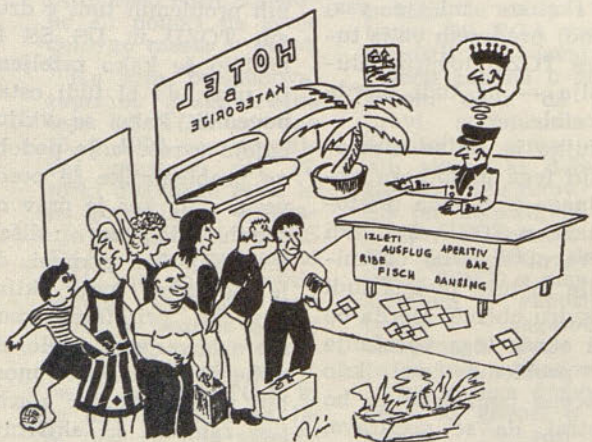
»BITKA ZA PROGO«

„Vsi na morje“

— Servus, Franci! Ali si tudi ti prišel na »oddih«?

„Jaz kralj“

— Ja, vi! Vi v sredini. Vi ostanete tukaj, ostali dobite sobe druge kategorije. Prebukirani ste.

Program ukrepov za odpravo izgub v TOZD proizvodnja aluminija

Polletna bilanca je izkazala za TOZD proizvodnja aluminija 2,119.000,00 din izgube. Ker vemo, da so posledice lahko hude, če se stanje ne spremeni, je dobil direktor tov. Marjan Gorčenko zadolžitev, da pripravi program ukrepov za odpravo vzrokov izgube. O tem programu ukrepov kot tudi vzrokih izgube in krivcih za nastalo izgubo so razpravljali delavci TOZD na zborih od 1. do 5. 8. 1978. Delavci so na zborih spregovorili dokaj kritično o svojem delu, vendar je bilo izrečeno veliko kritike tudi na delo delavcev iz drugih TOZD in DSSS. Zbori so ugotovili, da bomo vsi v DO TGA morali močno korigirati svoj odnos do dela in sredstev, če bomo hoteli doseči boljše poslovne rezultate. Tudi takrat, ko se bomo pogovarjali o dolžnostih bomo morali biti tako glasni in konkretni, kot takrat, ko se pogovarjamo o pravicah, OD itd.

Program ukrepov:

1. Aktivirati 66. člen SS o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in razporejanju skupnega prihodka in skupnega dohodka v DO TGA, ki predvideva ekonomsko in drugo pomoč ostalih udeležencev sporazuma.
2. Urediti proizvodne naprave za normalno delo (anodni klini, transportna sredstva, prebijalniki, žerjavi).
3. Nabaviti nujno potrebne pripomočke za delo (prebijalniki, vozila za črpanje in prevoz tekočega aluminija).
4. Zagotoviti racionalno potrošnjo surovin in energije ter zaostri odgovornost vseh delavcev za dosego postavljenih normativov.
5. Priskrbeti je treba manjkajočo delovno silo, da se bo doseglo planirano število efektivnih ur brez upoštevanja invalidov, ki imajo zdravniško prepoved dela v elektrolizi.
6. Izboljšati tehnološko in delovno disciplino na vseh nivojih v TOZD in OZD.
7. Znižati jakost toka v elektrolizah in ga prilagoditi dejanskemu stanju proizvodnih naprav.
8. Izdelati rebalans plana poslovanja OZD TGA za leto 1978, ker ugotavlja-

mo, da ne bomo mogli doseči planirane proizvodnje elektronskega aluminija (nižji tok, nižji obratovalni fond, višji normativi surovin).

9. V okviru rebalansa plana spremeniti strukturne deleže posameznih TOZD pri udeležbi na skupnem prihodu. Ob polletju se je namreč pokazalo, da posamezne TOZD odstopajo od planiranih stroškov poslovanja za več kot 3 odst., kar je v smislu 43. člena SS o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in razporejanju skupnega prihodka in skupnega dohodka osnova za spremembo strukturnih deležev. Pri izračunu strukturnih deležev je treba upoštevati tržne cene proizvodov in storitev.

10. Za eno grupo elektroliznih celic v elektrolizi B

„Aluminij“
je
tvoje
glasilo!

je treba zunaj nabaviti 2000 t glinice, da bi dobili realne podatke o ustreznosti naše glinice za dosego normalnih proizvodnih rezultatov.

11. Izboljšati sodelovanje med TOZD in DSSS. Boljši ali slabši proizvodni rezultati v elektrolizah so posledica prizadevanja vseh zaposlenih v TGA.

12. Poskrbeti, da se takoj realizira sklep DS TOZD proizvodnja aluminija št. 33/78 z dne 19. 6. 1978.

13. Na podlagi 57. člena zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka (Uradni list SFRJ 62/77) sklenejo delavci, da bo delala TOZD periodični obračun po izteku meseca. Če po takem obračunu ugotovimo, da ne poslujemo več z izgubo, prene-

hajo posledice iz 55. člena in 56. člena omenjenega zakona. FRS je dolžna izdelati periodični obračun do 25. v naslednjem mesecu.

Vzroki izgube:

1. Previsoko postavljeni normativi glede na stanje proizvodnih naprav (kriolit, anodna masa).
2. Slaba tehnološka in delovna disciplina (nepriemeran odnos do surovin, delovnih naprav in pripomočkov ter vzdrževanje delovnih naprav).
3. Slabo stanje in vzdrževanje proizvodnih naprav (anodni elementi, transportna sredstva, prebijalniki).
4. Pomanjkanje delovne sile in delovnih pripomočkov.
5. Slaba kvaliteta surovin (prašnata in grudasta glinica).
6. Višja cena električne energije za 0,01 din/kWh od planirane (višji stroški poslovanja cca 4 mio din).

7. Nepravilni deleži na udeležbi iz skupnega prihodka ugotovljeni po letnem planu poslovanja za leto 1978.

8. Neplačana realizacija.

9. Previsoka cena naše glinice v primerjavi s tržnimi cenami (višja cca 0,50 din/kg), kar znese cca 22 mio din več materialnih stroškov.

Delavci so na zborih dali vso podporo programu ukrepov, kar je dokaz, da se zavedajo resnosti položaja in da se ne bojijo bolj odločno poprijeti za delo, toda enotni so si v tem, da sami ne bodo mogli storiti vsega in z vso pravico zahtevajo enak odnos od vseh zaposlenih v TGA Kidričevo.

Naši inovatorji

Zakaj še predlog št. ..., ki se nanaša na naš TOZD, ni rešen?

direktor TOZD

B. P.: Francček, se strinjaš, da te predstavim našim delavcem v našem časopisu »ALUMINIJ« kot avtorja treh inventivnih predlogov, ki med preizkusom kažejo ogromno korist za TGA Kidričevo?

T. F.: Peter, strinjam se, samo povej mi, zakaj si izbral ravno mene, saj sem prišel v TGA Kidričevo komaj pred šestimi meseci, oziroma sva prišla isti dan skupaj?

B. P.: V vsaki številki »ALUMINIJA« bi rad objavil kakšen inventivni predlog z avtorjevo sliko ali pa kakšen drug članek, da bi se MID (množična inventivna dejavnost) začela resneje razvijati. Tudi za to številko sem pripravil dva članka, ker pa sta avtorja na dopustu, nimam slik in da ne bi bila rubrika »Iznajditeljstvo« prazna, predlagam, da povem našim bralcem že v tej številki in ne v prihodnji, kot sem imel v planu, kdo si. Povedal bi, da hodiš že 25 let po naši domovini, da si diplomiran inženir strojništva, da si v TGA Kidričevo pripravnik, kljub temu, da imaš že tri leta delovnih izkušenj, ki si jih pridobil pred študijem na fakulteti. Študij si končal v dobrih štirih letih, medtem ko velika večina študira šest let.

Sedaj si pa ti na vrsti, da predstaviš svoje tri inventivne predloge.

T. F.: Pripravljena predloga št. 123 in 124 bi bilo treba združiti v en predlog št. 123 z naslovom: »Tehnična izboljšava za vparilni sistem Sangerhausen in Esherwyss«, ker se predloga med seboj več ne razlikujeta. Bistvo predloga zajemata dve točki: 1) Uporaba pregrete upore in s tem boljši izkoristek energije — to je uporabljivega dela pare, 2) Znižanje tlaka, saj na ta način dodatno pridobimo kondenzacijsko toploto.

Uporabo najvišje možne temperature in najnižjega tlaka pa bomo ugotovili s poiskusom. Trenutno delamo s temperaturo 235°C in tlakom 2,5

barra. Če upoštevamo manjšo porabo pare, manjšo porabo kondenzata, vračanje večje količine kondenzata v kotlarno, dobimo znesek, ki je večji kot 500 starih milijonov in predstavlja korist tehnične izboljšave že v prvem letu izkoriščanja tehnične izboljšave. Omenim naj še, da ni potrebnih nobenih investicij oziroma vlaganj, da bi dosegli imenovani prihranek.

Dodatni predlog za predlog št. 123 in 124 bi pa morala Komisija za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge združiti v koristni predlog št. 124 z naslovom: »Povečanje podtlaka v vparilnem sistemu in povečanje temperature vstopnega redkega luga«, ker je sam način dela znan, vendar se ni uporabljal, ker niso dosegli v TOZD zaželenih rezultatov.

Predlog št. 125 za tehnično izboljšavo z naslovom: »Dodatna kondenzacija pare na zadnji stopnji parnega ejektorja na sistemu Körting« predvideva vgradnjo hladilnika, tako da bi imela vsaka hladilnik. S tem bi povečali hitrost tlakov v šobi, to pomeni boljše delovanje vakumskega sistema pri enaki potrošnji pare.

B. P.: Kako so sprejeli tvoje tri predloge v TOZD-u in kako na Komisiji za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge?

T. F.: Pri realizaciji poizkusa predloga 123 so bili v TOZD v precejšnji negotovosti, ker je tehnološki postopek vparevanja za sistem Echerwyss in Sangerhausen znan že veliko let in o uporabi »drugačne pare« se je postavljalo vprašanje, zakaj tega niso predvidele same firme vparilnih sistemov? Nastopali so tudi problemi okrog meritev količin pare, ker se dinamične obremenitve števecv močno spremenijo, če uporabimo »drugačno paro«.

Tudi predlog št. 125 sem že preizkusil in tudi uspel. V TOZD se še niso dokončno odločili o osvojitvi predloga, ker jim je ideja ni bila v podrobnosti znana.

Komisija si je ogledala predlog št. 125 in bo predlagala TOZD-u, da osvo-

ji predlog, da investira 200 tisoč starih dinarjev, ker bo prihranek na pari in kondenzatu mnogo večji, kot pa so potrebna sredstva za realizacijo predloga. V primeru izpada ploščatega izmenjevalca toplote Alfa-Laval bi bila hladilna naprava Körting v stanju, da ga nadomesti. Omenim naj še, da je vzdrževanje ploščatega izmenjevalca toplote zelo drago.

B. P.: V mislih imam članek, ki je bil objavljen v dnevniku »VEČER« z dne 13. 6. 1978 z naslovom: »Tridesetkrat vrnjena naložba«, v katerem avtor članka (Nikola Šoštarič) sprašuje: »Ali bi naložili svoja sredstva v neko proizvodnjo, če bi imeli zagotovilo, da boste na tak način dobili v razmeroma kratkem roku, to je v enem letu, 10-, 20, 30-krat več sredstev, kot ste jih vložili?« in ga primerjam

Za vas sta se pogovarjala: Peter Bombek, dipl. ing. referent za inventivno dejavnost in Franc Tomazič, dipl. ing. pripravnik v TOZD glinica

s tvojim prvim predlogom in ugotovim, da včasih sploh ni potrebno ničesar vložiti, pa lahko dobiš 500 starih milijonov.

Kaj pa pričakuješ od samoupravnega sporazuma, o inventivni dejavnosti, ki je v pripravi?

T. F.: Kot član komisije vem, da se je nekatere predloge reševalo predolgo in se še sedaj. To bi rad povdaril, da vsak samoupravni sporazum in pravilnik velja prav malo, če se ga ne držimo. Prav tako bi se morali spremeniti tudi odnosi do avtorjev inventivnih predlogov, saj bi avtorjem včasih več pomenila pohvala in zadovoljstvo, da se v TGA Kidričevo uporablja njihov predlog, kot pa enkratna pavšalna nagrada, zaradi katere so se na komisiji za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge, oziroma pozneje na samoupravnem organu počutili kot na zatožni klopi. Moja pričakovanja so: — hitro in strokovno reševanje inventivnih

predlogov,

— boljši odnos do inovatorjev in njihovih predlogov, — primerno nagrajevanje s posebnim povdankom, da se je potrebno izogibati pavšalnim nagradam, oziroma izdelati je treba sistem za določevanje takih nagrad.

B. P.: Kakšno je tvoje delo in kako se počutiš v TOZD tovarna glinice?

T. F.: Ker si mi postavil takšno vprašanje, na katero delno nerad odgovarjam, ti bom postavil vprašanje, o katerem lahko razmišljaš, ko ti bom jaz odgovarjal. Kaj boš napravil, da bomo imeli resnično intenzivno dejavnost? Vsak pripravnik v TGA dobi v pripravniški dobi svojega mentorja, na katerega se potem izključno obrača, to je v mojem primeru tov. Rafael Gu-

zaposlenih v naši delovni organizaciji, moramo pravič spremeniti odnos do inventivnih predlogov. Izumi, tehnične izboljšave in koristni predlogi, ki jih obravnava naš pravilnik o inventivnih dejavnosti, bi morali postati iskano blago, ker imajo svojo vrednost le na trgu. To je splošni jugoslovanski problem, saj kažejo trendi, če bo šlo tako naprej, da bo v Jugoslaviji zadnji registriran patent leta 1980, v Sloveniji pa že kar leta 1979.

Drugič je zelo važno, da bi skrajšali čas reševanja inventivnih predlogov, saj se jih je pri nas reševalo v povprečju eno leto. Šele kot tretje bi omenil nagrajevanje avtorjev inventivnih predlogov. V osnutku samoupravnega sporazuma o inventivnih dejavnosti, ki ga bomo te dni dobili v javno razpravo, je tudi nov predlog nagrajevanja z upoštevanjem razmerja avtorja in njegovega predloga do njegovih rednih nalog in opravil, ki je povzet po predlogu akcijskega odbora za inovacije pri medobčinskem odboru za Podravje gospodarske zbornice Slovenije.

Če bi me danes vprašal, kolikšno število predlogov bo še letos novih, bi odgovoril, da verjetno dva, za katera vem, da se pripravljata. S tem bi hotel reči, da imam še vse pre malo stikov z ljudmi, ki iščejo kaj novega, boljšega in da ti ljudje vse pre malo kličejo telefonsko številko 313 službe za inventivno dejavnost, katera jim mora pomagati do realizacije njihovih idej.

Tako je naslov četrte točke: »313 išče vse tiste, ki iščejo nekaj novega — boljšega!«

Pod peto točko spada vsakoletna podelitev diplom in izbira inovatorja leta ob tovarniškem prazniku.

Šesta točka je ustanovitev aktiva izumiteljev, sedma pa razstava inventivnih predlogov v TGA in izven.

T. F.: Če sem te prav razumel, boš šel v proizvodnjo (Nadaljevanje na 10. str.)

B. P.: Da bi dosegli pravo množično inventivno dejavnost, to bi bilo takrat, ko bi število predlagateljev predstavljalo 20—30 odstotkov števila vseh

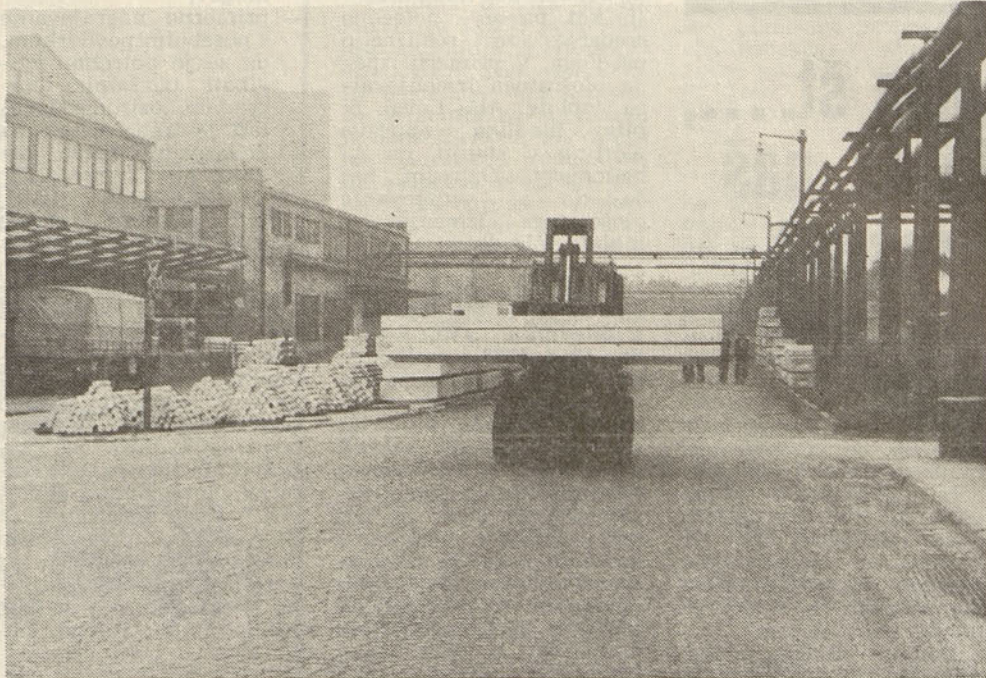
Razdrobljenost naložb

Čeprav vlada dopustniška sezona in je večina občanov na zasluženih rednih letnih dopustih ob morju in v planinah, družbenopolitična aktivnost ne preneha tudi tokrat. Tako so se sestali na svojem četrtem rednem zasedanju zbori SO Ptuj in sicer 20. julija 1978 zbor krajevnih skupnosti ter združenega dela, medtem, ko so se delegati družbenopolitičnega zbora sestali v petek 4. avgusta.

Kot običajno so tudi tokrat delegati vseh zborov razpravljali skoraj o isti problematiki, s tem, da sta še ostala dva zbora, to je ZKS in ZZD imela še nekaj dodatnih točk dnevnega reda, ki spadajo izključno v reševanje teh dveh zborov. Sam dnevni red pa ni bil nič kaj dopustniški, saj je obsegal precej točk dnevnega reda o katerih so morali delegati spregovoriti in sklepati.

Vsekakor je največ pozornosti veljalo poročilu o uresničevanju družbenega plana občine Ptuj v zadnjih treh letih ter seveda o možnostih razvoja v letu 1979. Ker so vsi delegati še precej pred sejo zborov dobili obširno gradivo in poročilo izvršnega sveta SO, je bila razprava precej konkretna, ne pa tudi preveč zanimiva, saj se je razprava udeležilo malo delegatov, čeprav bi bilo potrebno v tej smeri le reči kaj več.

Ko sem bral poročilo lahko trdim, da v istem vzbujajo skrb predvsem tisti deli poročila, ki naj tisti deli poročila, ki kaj natanko obravnavajo akumulativno ter reproduktivno sposobnost gospodarstva v lanskem kot tudi v letošnjem letu ter predvsem opozarjajo na

Viličar

poslabšanje istega. Iz 27. strani obsegajoče analize uresničevanja družbenega plana občine Ptuj, za obdobje 1976 — 1980 — v letih 1976, 1977 in 1978 ter 20 strani poročila o istem ter prvo oceno možnosti razvoja v letu 1979, ki ga je pripravil izvršni svet skupščine občine Ptuj, je nazorno nakazana vrsta problemov o katerih velja razmisliti.

Čeprav si sicer zmanjšujejo izgube v gospodarstvu tako po številu TOZD, kot tudi po sami višini, pa kljub temu nosilci sanacijskih programov, kot je razvidno, še vedno nimajo dovolj moči, da bi se dokončno le izvlekli na zeleno vejo. Prav delegati družbenopolitičnega zbora so tej analizi ter poročilu posvetili še

posebno pozornost, to pa je bilo kaj hitro opaziti po številnejši razpravi v kateri so delegati povedali svoja mnenja in nato skupno zavzeli tudi povsem konkretna stališča v smeri čimvečjega prizadevanja za doslednejše uresničevanje sprejetih nalog v resoluciji družbenega plana občine Ptuj.

Ugotovili so tudi, da nove naložbe v gospodarstvu še vedno ne dosegajo tistega obsega, ki bi tudi resnično zagotavljal dosledno uresničevanje vseh dogovorjenih ciljev družbenega plana občine Ptuj v obdobju 1976 do 1980 leta. Iz vsega omenjenega pa je kaj hitro moč ugotoviti dejstvo da je precejšnjo hibo naložb v gospodarstvu ptujske občine iskati v tem, da so le-te

preveč razdrobljene, prav tako kot je tudi še vedno preveč razdrobljeno samo ptujsko gospodarstvo. Iz podatkov, ki jih je moč najti v omenjeni analizi ter samem poročilu IS SO Ptuj zasledimo tudi to, da so v naši občini koncem letošnjega marca uresničevali kar 58 investicij pri 37 investitorjih in, da je bil skupni znesek le-teh novih naložb ocenjen na 954 milijonov dinarjev. Izvršni svet SO Ptuj pa v svoji analizi uresničevanja družbenega plana občine ne prvič še manj pa verjetno zadnjič ugotavlja, da hitreje razreševanje razvojnih problemov na manj razvitih območjih zahteva večjo aktivnost organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, banke, skratka vseh družbenopolitičnih dejavnikov znotraj naše občine.

Vsem je namreč znano tudi to, da je naša občina iz nekdanje celotne manjše razvitosti sedaj že uvrščena med srednje razvite, edino so še obeležja manjše razvitosti ohranila

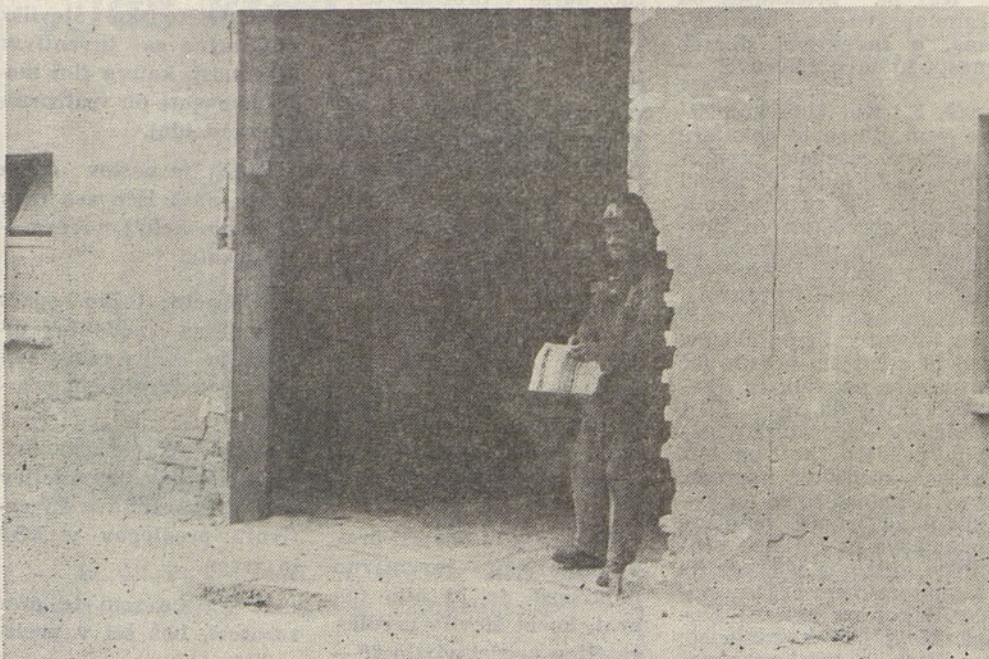
območja Slovenskih goric ter Haloz. Toda tudi v teh območjih že vsebolj opazamo vidnejše uspehe zlasti v gradnji in modernizaciji cest, urejevanju vodovodov ter na sploh celotne komunalne infrastrukture.

Vsekakor pa se še v praksi, v prizadevanjih za hitrejši razvoj manj razvitih območij v občini, ponavlja stara praksa, katere se nikakor ne moremo rešiti in sicer, da se investitorji iz bolj razvitih območij neradi vključujejo v te predele ampak se še vedno preveč odločajo za vlaganja v neposredni bližini matičnih lokacij, kar gotovo ni vzpodbudno in bo v tej smeri potrebno ubrati drugačne in smelejše korake. Izvršni svet SO Ptuj pa med drugim opozarja na to, da morajo organizacije združenega dela pri načrtovanju in obsegu ter strukturi investicij dosledno upoštevati temeljne usmeritve nadaljnega razvoja ter različne interese oblikovati v usklajeno investicijsko politiko. Le tako pa bo moč tudi v naslednjem obdobju pričakovati večjih uspehov v smeru doslednega uresničevanja družbenega plana.

Delegati vseh treh zborov so tudi razrešili dosedanjega predsednika občinskega sodišča tovariša Jožeta Vidoviča, ki je sprejel novo dolžnost kot podpredsednik (profesionalni) izvršnega sveta SO Ptuj nato pa za novega predsednika sodišča v Ptujtu imenovali tovariša Franca Stiplovska, ki ga vsi prav dobro poznajo, saj je dosedaj opravljal posle odvetnika v Ptujtu.

Bilo je še nekaj razrešitev ter novih imenovanj in sprejetih več odlokov o katerih pa lahko več preberete v »Uradnem vestniku« občin Ptuj in Ormož, ki izhaja kot priloga »TEDNIKA«.

F. MESKO

»Aluminij«

Naši inovatorji

(Nadaljevanje z 9. strani)

vodnjo iskat vse tiste, ki razmišljajo, kako bi kaj izboljšali, saj je za prijavo dovolj ideja, naše strokovne službe pa lahko potem predlog izvedejo do konca.

B. P.: Franček, kdaj bo v TGA Kidričevo 20 odstotkov od vseh zaposlenih, inovatorjev?

T. F.: Takrat, ko bo realiziranih tvojih sedem točk in ko bodo tudi TOZD vrtele številko 313 službe za inventivno dejavnost z vprašanjem: »Zakaj še ni realiziran inventivni predlog št. ...«, ki se nanaša na našo TOZD?»

(P. B.)

STARI KMEČKI OBIČAJI NE BODO ZATONILI

Delavno turistično društvo na Polensaku sredi idiličnih Slovenskih goric je prejšnji mesec, v času, ko žita zorijo, pripravilo tradicionalni praznik žetve, kruha in pogač, združen s prastarimi običaji kot je kmečko gostovanje, žetev pšenice s srpi in mlačev žita. Praznovanje je trajalo kar dva dni in čeprav je bilo, kot vemo, julija

vreme zelo muhasto, je bilo tokrat res lepo, sončno.

Prireditev, ki je bila tokrat že XV. po vrsti, se pravi, da je to že lep jubilej, si jo je cba dneva ogledalo precejšnje število gledalcev, ki so prišli od blizu in daleč, največ seveda z lastnimi avtomobili. Razumljivo, da tu tudi ni manjkalo naših delavcev, ki so za-

posleni v TGA. Mnogi so namreč doma tudi na Polensaku in v okolici.

Tamkajšnje kmečke žene in dekleta so med drugim spekle različne vrste kruha in pogač ter ga razstavile v prostorih osnovne šole na Polensaku. Vse te kmečke dobrote je bilo mogoče tudi kupiti. Zato so mnogi obiskovalci kruh in pogače pridno kupovali ter odnašali domov. Naj omenimo, da je kruh ki je pečen v kmečki peči še danes med najboljšimi.

Vse te dobrote so v glavnem pripravile starejše kmečke žene. Pri tem pa velja zapisati besede Mimice Šegulove, ki je predsednica TD na Polensaku, da ti stari kmečki običaji ne bodo odšli v pozabo, kajti mamice bodo poskrbele, da se bodo tudi njihove hčerke in snaha naučile, da bodo pričarale iz njihovih kmečkih peči prav tako dober kruh ali pogače kot njihove mamice oziroma mentorke.

Zanimivo si je bilo ogledati žetev pšenice, ko so kmečke žene kar se da urno vihtele ostro nabrušene srpe. Za njimi so ostajali snopi lepo rumenega klasja pšenice. Najstarejša med njimi Micka Leban je že prekoračila 65. leto svojega življenja. Škoda, da tu nismo videli tudi mlajših žanjic, recimo matere

in hčerke. Sledila je tudi pojedina, ki je ponazarjala običaj, ko žanjice opravijo svoje delo.

Ob njivi se je kmalu znašel kmet, ki je s kravama, Šeko in Lišo odpeljal požeto pšenico oziroma snope na bližnje mlatišče, kjer so zrna izluščili iz klasja urni mlatiči s cepci. Danes vse to opravijo že stroji in

prav zato gre turističnim delavcem na Polensaku vse priznanje, ko si prizadevajo, da bi ti res lepi, za mnoge kmečke ljudi sicer resda tudi naporni časi, ko je bilo potrebno vse to obdelati ročno, v potu svojega znoja, ne zatoni v pozabo.

FRANJO HOVNIK

Mlatiči so krepko vihteli svoje cepce.

Foto: K. Zorec

Odlično pripravljena turistična razstava kruha in pogač na Polensaku

Foto: K. Zorec

Športna rekreacija v turizmu kot pomemben dejavnik za njegov nadaljnji razvoj

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Ob koncu naj zapisane misli strnemo v tele sklepe:

1. Turizem postaja vse pomembnejši spremljajoči dejavnik sodobnega načina življenja; zato niso dovolj samo ekonomsko zasnovani načrti posameznih turističnih središč ali agencij, saj turizem ni samo ekonomska kategorija. Vse bolj predstavlja področje, ki pomeni za delovnega človeka pomembno pridobitev pri osvobajanju, boju proti odtujevanju in humanizaciji njegovega bivanja, življenja in dela.

2. Športna rekreacija in turizem se v zadnjem času vedno bolj povezujeta. Njena prepletenost in zlitost

postaja iz dneva v dan vidnejša, saj so zahteve, želje, interesi in osveščenost turistov vedno večje. Turistična sezona se podaljšuje, v ospredje stopajo sodobni športno-rekreacijski programi, ki vključujejo delo pedagogov in andragogov s področja športne rekreacije, zdravnikov, turistične delavce, ekonomiste in, kar je najvažnejše, upoštevajo množice domačih in tujih turistov.

3. V sodobnem turističnem in športno-rekreacijskem središču naj bi na osnovi sedanjih spoznanj in še bolj zaradi želja, hotenj in potreb turistov delal poklicni organizator športne rekreacije. Na osnovi akcijskega načrta, ki ga posebno s pomočjo zdravnika in drugih dejavnikov uresniči v praksi, ob-

dela celotno stično področje turizma in športne rekreacije. To problematiko skrbno vplete v turistično ponudbo določenega kraja, pri tem pa upošteva temeljna načela informatike in propagande.

4. Organizator športne rekreacije posveti veliko pozornost subjektom, turistom, občanom in delavcem, ki so prišli na dopust, saj je njihovo dobro počutje, ugodje in zadovoljstvo odvisno od ustreznosti športno-rekreativne dejavnosti. S svojimi pedagoškimi, andragoškiimi in raziskovalnimi sposobnostmi ustvari take možnosti za rekreiranje gostov, da se bodo le-ti še večkrat vračali v kraj, kjer so preživeli dopust. Pri tem uporabi različne metode (observacija, intervju, anketa itd.).

5. V športno-rekreacijskih in turističnih središčih so poleg drugih izredno pomembni športno-rekreacijski objekti. Njihova struktura, kakovost in število predstavljajo »univerzalno valuto« pri zadovoljevanju potreb in želja turistov. To potrjujejo številni primeri v praksi.

6. V TOZD, kjer je ustanovljena služba za športno rekreacijo, posveti organizator športne rekreacije posebno pozornost organizaciji in vsebini letnega odličja delavcev, ki naj bi bil deljen v zimski in poletni del. V tem okolju se pojavljajo številni problemi in vprašanja tako imenovane delavskega turizma, ki jih rešuje skupno z vsemi ustreznimi dejavniki v delovnem kolektivu in zu-

naj njega v širši družbeni skupnosti.

7. Gradnja športno-rekreacijskih središč in počitniških domov v posameznih krajih naše ožje in širše domovine s primernimi geografskimi, bioklimatskimi, ekonomskimi, zdravstvenimi in drugimi pogoji bi morala biti v ospredju prizadevanj posameznih TOZD, zdravstvenih ustanov in zavodov pa tudi širše družbene skupnosti.

To vse bolj zahteva tudi sodobna razvojna dinamika turizma in športne rekreacije, v prihodnosti pa se bosta obe področji prav gotovo še bolj povezali.

A.

Literatura:

Telesna kultura

Poglejmo resnici v oči

V junijski številki »Aluminija« je bil objavljen članek »SIAL 78 Nov uspeh športnikov TGA«. Uredniški odbor v sestavi Huzjan, Zdravec in Meško je na svoji seji dne 9. 6. 1978 članek, ki sva ga napisala s tov. Kome- lom v celoti sprejel, kljub temu pa v »Aluminiju« ni- sta bila objavljena zadnja dva odstavka. Sprašujemo se, kdo lahko preskoči sklep uredniškega odbora in uveljavi svojo voljo?

Ker se nam zdi pomembno priti stvari do konca in pogledati resnici v oči, prosimo, da se v avgustovski številki »Alu- minija« objavita zadnja dva odstavka omenjenega

članka.

Istočasno pozivamo OD- BOR ZA DELAVSKO KONTROLO TGA, da preveri pravilnost izplačila polnih dnevnic nekaterim članom kolektiva TGA, ki so prisostvovali na Aluminijadi v Šibeniku in pravilnost izplačila »žepnine« oz. »dodatka za pojačano prehrano« v znesku 300,00 din vsem ostalim udeležencem Alu- minijade. Prosimo, pred- sednika odbora za delav- sko kontrolo, da objavi odgovor v naslednji šte- vilki tovarniškega glasila »Aluminij«.

Borut Srečkovič
Rado Komel
Srdan Mohorič

K članku

POGLEJMO RESNICI V OČI

Zadnja dva neobjavlje- na odstavka od članka »SIAL 78« Nov uspeh športnikov TGA se glasi- ta:

Naša odprava v Šibenik je štela 70 tekmovalcev in 11 funkcionarjev sindika- ta. Menimo, da v bodoče toliko funkcionarjev na tekmovanju ne potrebujemo, rajši bi bil ob vsaki ekipi vodja, ki ne bi igral, temveč samo skrbel za svojo ekipo, ne pa tako kot je bilo v Šibeniku, da ekipe niso imele nikogar, ki bi jim prinesel kakšno osvežitev ipd. Funkcionar- ji pa so bili samo izlet- niki in gledalci ali pa še to ne.

Pa še to! Dobili smo dodatek za pojačano pre- hrano. Vprašujeva pa se ali je bila tudi netekmo- valcem potrebna pojačana prehrana?

K ČLANKU »POGLEJMO RESNICI V OČI«

Predsedstvo tovarniške konference sindikata daje v zvezi s člankom »PO- GLEJMO RESNICI V OČI« nekaj pojasnil ali boljše rečeno komentira vsebino članka.

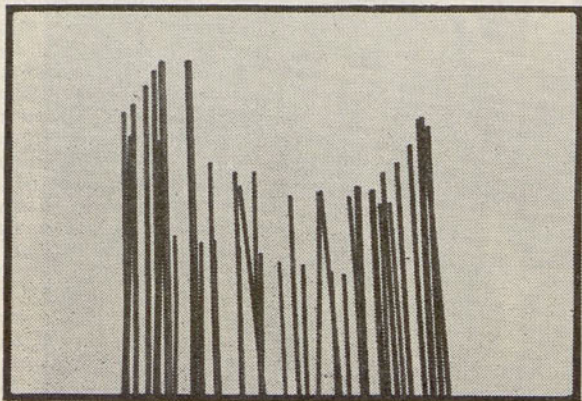
Zaradi jasnosti je nuj- no pojasniti nekatere za- deve, ki jih avtorji član- ka (Srečkovič, Mohorič, Komel) ne vedo ali pa, kar je bolj verjetno, se resnici namenoma izogiba- jo.

Takoj uvodoma mora- mo povedati, da obsojamo takšno in podobno ravna- nje, ki škoduje ugledu na- še organizacije. Toda zna- ni so taki postopki, ko se posamezniki želijo izpo- staviti kot »lovci« za res- nico in v kolektiv posre- dujejo podatke brez os- nove. Morda bi jim lahko svetovali, da svojo aktiv- nost, s katero ne vedo kam, prispevajo delu sa- moupravnih organov in DPO v svojem TOZD ali celo v delovni organizaci- ji. Seveda je dosti lažje ocenjevati gotovo delo kot pa v delu aktivno sodelo- vati, s čem se avtorji tega članka ne morejo izposta- viti. Ne verjamemo, da jim taki in podobni po- stopki prinašajo afirmaci- jo, mogoče celo nasprotno kot si želijo. Kot je že u- vodoma rečeno moramo v zvezi z organizacijo odho- da na »ALUMINIJADO« dati nekatera podrobna pojasnila: »Aluminijada« po namenu ni le športno srečanje ampak srečanje delavcev s področja proiz- vodnje in predelave alu- minija. Tisti, ki so bili za- dolženi za organizacijo odhoda naše skupine so imeli to v mislih, žal so pa bili tudi takšni, ki te-

Vaja civilne zaščite: reševanje iz višjih nadstropij

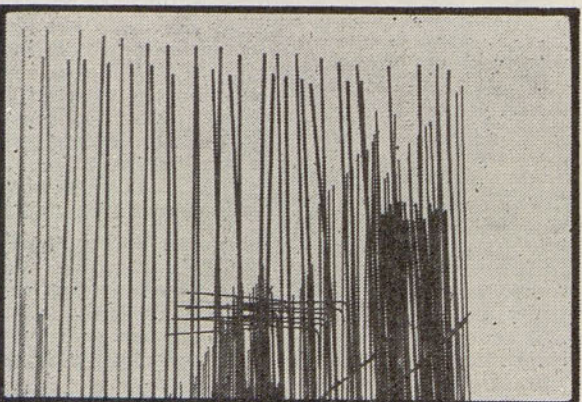
Stojan Kerbler: Jeklo

11

12

13

ga niso razumeli. Naša naloga je bila, organizirati potovanje z najmanjšimi možnimi stroški in z naj- manjšo izgubo delovnega časa.

Ce bi slehernemu ude- ležencu izplačali dnevnicu in nočnine, bi nas to po- tovanje stalo 172.868.— din. Tako pa smo porabili za udeležbo na »Alumini- jadi« le 123.668.— din. Omenjamo to zadevo za- radi tega, ker je eden med avtorji članka »PO- GLEJMO RESNICI V OČI« (da bo resnici zado- ščeno povejmo, da je to bil tov. Srečkovič) na se- stanku pred odhodom po- stavil vprašanje dnevnic in nočin. Torej je prav on prej govoril kot je mi- slil, pozneje pa napisal v članku drugače kot je mislil. Da udeleženci ne bi v času bivanja rabili svojega denarja, je pred- sedstvo sprejelo sklep, da dobi vsak udeleženec dnevno 100.— din, torej za tri dni 300.— din. To pa je še vedno veliko manj kot da bi vsakemu izplačali oz. obračunali stroške po potnem nalogu. Tega zneska so bili delež- ni vsi, ki so se udeležili potovanja med ostalimi tudi predsedniki OOS, predsednik konference ter organizatorja tov. Majačič in Kramberger.

Dodajmo k temu še to, da so posebno vabilo s strani organizatorja spre- jeli: predsednik DS TGA, predsednik konference sindikata, predsednik

ZSMS TGA in glavni di- rektor (nadomestoval ga je tov. Dolinar). Vsi na- vedeni (razen predse- dnika konference sindikata) so potovali na potne na- loge tovarne. Za to trdi- tev obstaja dokumentaci- ja, ki jo bo pregledala fi- nančna komisija pri kon- ferenci sindikata in o tem podala poročilo.

Avtorji članka omenja- jo, da med prisotnimi ni bilo nikogar, ki bi tekmo- valcem prinašal osvežilno pijačo. Najbrž so pozabili, da so zato prejeli na dan 100.— din, kar bi vsekaj- kor zadostovalo za osve- žilno pijačo (brez malig- anov). Ko je organizirala »ALUMINIJADO« naša delovna organizacija je za osvežilno pijačo za tekmo- valce bilo preskrbljeno, v Šibeniku je to izostalo.

Moramo priznati, da so organizatorji v Šibeniku vložili veliko naporov, da bi se gostje dobro počutili, kar jim je popolnoma us- pelo, za kar smo se jim na sestanku predstavnikov delovnih organizacij u- deleženk posebej zahvalili.

Odgovor na članek »Po- glejmo resnici v oči« ne bi bil popoln, če ne bi o- menili še nekaterih zadev, ki jih avtorji iz opraviče- nih razlogov niso omeni- li. Priznati moramo, da so naši tekmovalci vložili veliko truda, da so dose- gli tak uspeh in v končni uvrstitvi zasedli prvo me- sto.

(Nadaljevanje na 13. strani)

DELOVODSKA ŠOLA

V februarju tega leta se je v TGA pričela delovodska šola strojne smeri, ki bo eksterno priznana in bo trajala dobro šolsko leto in pol. Na željo delavcev iz TOZD vzdrževanje je kadrovske splošni sektor navezal stike z avtomehanskim šolskim centrom, da se organizira delovodska šola strojne smeri. Delovodska šola traja dve leti; pogoj za vpis pa je končana triletna poklicna šola. Ker pa imamo v TOZD vzdrževanje mnogo delavcev, ki so opravili tečaj visoke kvalifikacije in pred tem končali triletno poklicno šolo je Avtomehanski šolski center z velikim razumevanjem v smislu usmerjenega izobraževanja in predloga zakona o usmerjenem izobraževanju vso pridobljeno znanje za VKV delavcev strojne smeri priznal kot del programa delovodske šole. Ves ostali program 750 ur od 1250 ur, kolikor je predvideno v delovodski šoli, pa je potrebno predelati v enajst predmetih.

Da je šolanje v delovodski šoli zahtevno pove podatek, da je od 48 prijavljenih kandidatov končalo prvo polletje 22 slušateljev. Koncem junija so slušatelji s poprečno dobrim uspehom zaključili prvo polletje. Na predlog slušatelja sta julij in avgust namenjena do-

Varilec

pustom, da si bodo lahko nabrali novih moči za ostalo polovico programa. Delovodska šola, ki jo organiziramo v TGA ima za delavce v TOZD vzdrževanje prednosti pred delovodsko šolo izven TGA, kajti strokovni predmeti so prilagojeni delu v TOZD vzdrževanje in izhajajo iz teh del npr., (vzdrževanje strojev, tehnologija obdelave, strojeslovje, strojni elementi itd.) Vse to je že oblika usmerjenega izobraževanja, ki se prav v naši delovni organizaciji realizira.

Podobno smo že poskušali organizirati delovodsko šolo za TOZD — proizvodnja in predelava aluminija, vendar smo naleтели na premajhen odziv. Vzrokov za to je več: premajhna obveščenenost delavcev v izmenah, nedokončana osnovna šola in

nezainteresiranost za nadaljnje izobraževanje, saj delavci po tem ne čutijo

nobene potrebe. Kar zadeva nezadostno predizobrazbo, imamo možnost, da preko Delavske univerze Maribor organiziramo osnovno šolo (osmi razred) in nato poklicno šolo po skrajšanem programu, saj bi slušatelji morali opraviti le teoretični del programa, ki zavzema polovico celotnega šolanja; ostala polovica — to je praktični pouk, pa bi bil delavcem priznan na podlagi dvo-letnega dela v TOZD proizvodnja in predelava.

Tako opravljena poklicna šola bi bila osnova za vpis v delovodsko šolo s povdarkom na strokovnih predmetih in metalurgije.

**Bodi odvisen od zaščite,
ne od sreče!**

Ker se po teh kadrih pojavlja potreba, je želja TOZD izobraziti za ta poklic predvsem svoje ljudi, ki ta dela že opravljajo. Sredstva za tovrstni študij so planirana za 26 kandidatov in je želja vodstva TOZD, da se šolo organizira čimprej in da pridobijo kader, ki je nujno potreben, posebej v elektrolizi.

Skupina slušateljev v delovodski šoli TOZD vzdrževanje, je lep vzgled, da se z vztrajnostjo da veliko doseči, saj bomo imeli februarja prihodnjega leta diplomante delovodske šole — strojne smeri s poprečno starostjo 38 let.

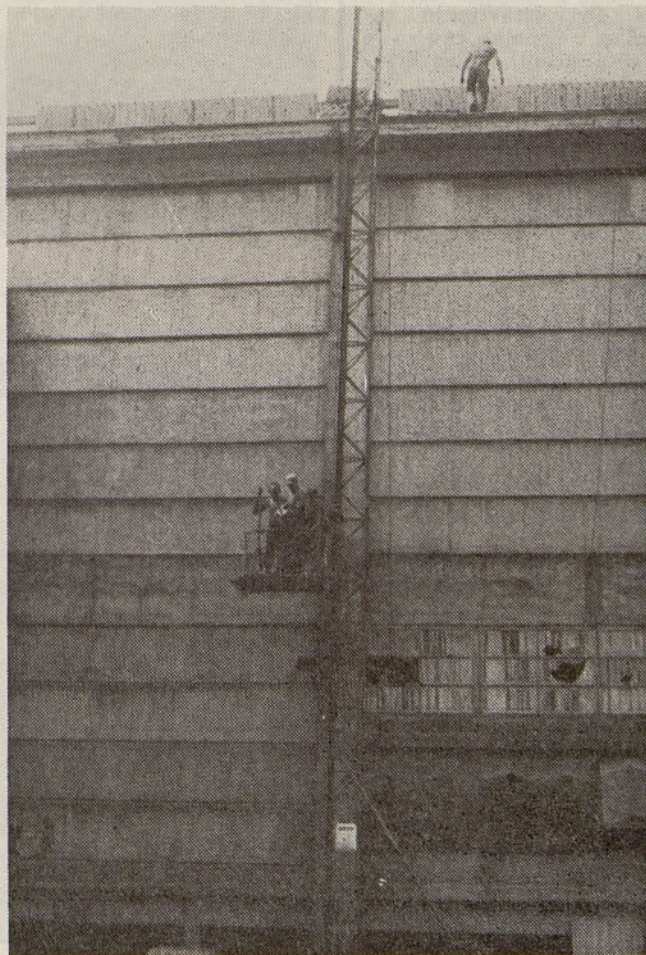
Poglejmo resnici v oči

(Nadaljevanje z 12. strani)

Nujno pa je tudi omeniti, da smo z nekaterimi posamezniki imeli težave zaradi neprimernega obnašanja (med temi redki mi so bili tudi avtorji članka). Zaradi takih smo bili s strani organizatorja in uprave hotela opozorjeni na primerno obnašanje (razbijanje steklenic, razgrajanje pozno v noč, stopanje na mizo v restavraciji na svečanem banketu, ki ga je organiziral kolektiv TLM Šibenik in podobno). Mogoče bi k temu bil potreben pomentar in ocena posameznikov!

Predsedstvo konference ne namerava z avtorji polemizirati o nepomembnih zadevah, vsekakor pa jih moramo opozoriti na negativen vpliv njihovega članka. Pritrditi pa jim moramo, kar izhaja iz vsebine članka, da je treba v bodoče posvetiti več pozornosti izbiri udeležencev na športnih in podobnih srečanjih, kajti ni dovolj zastopati svojo delovno organizacijo v športnih panogah pač pa z obnašanjem služiti v čast tistim, ki nam omogočajo udeležbo na takih in podobnih srečanjih.

Predsedstvo konference

Nevarno opravilo

S. MEDIK

NEZGODE V MESECU JULIJU

na poti na delu skupaj

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA	1	3	4
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA		5	5
TOZD GLINICA	1	3	4
TOZD VZDRŽEVANJE		5	5

OBLIKA NESREČE:

stik s skrajnimi temperaturami	8	2.
pretiran napor	1	Ludvik Kurež, mat. št. 2079 iz hale A, se je ponesrečil 18. julija. Pri čiščenju vroče črpalne cevi je ponesrečencu padel drobec vročega kriolita za čevelj, pri tem je dobil opekline po gležnju desne noge.
udarec ob predmet	4	
stisk med prelična predmeta	1	
vbod	1	
padec osebe	2	
neravna tla	1	

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

1. Ludvik Gorjanec, mat. št. 3022 iz Livarne se je poškodoval 23. julija. Pri odvažanju vroče žindre na odlagališče je poškodovani strel samokolnico na tla. Ker so bila tla vlažna, se je ustvarila pod žindro para, ki je povzročila močnejšo eksplozijo žindre. Pri tem je del vroče žindre padel ponesrečencu za čevelj, pri čemer je utrpel opekline po stopalu leve noge.

2. Jože Gajser, mat. št. 1772 iz Livarne, se je poškodoval 17. julija. Pri vlaganju odpadnega aluminija v 6. t indukcijsko peč, je prišlo do brizganja aluminija, ki je ponesrečenca opeknel po desni strani vratu. Vzrok: nepredvidnost pri doziranju peči.

3. Jakob Smolinger, mat. št. 3503 iz Livarne, se je poškodoval 19. julija. Pri vlaganju odpadnega materiala v 3. t indukcijsko peč, je prišlo do manjšega izbruha tek. aluminija, ki je ponesrečenca opeknel po hrbtu.

4. Janez Pulko, mat. št. 517 iz livarne, se je ponesrečil 11. julija. Pri zapiranju izliva na pregrevalni peči 5 — je ponesrečencu brizgnil tekoči aluminij po gležnju leve noge.

TOZD proizvodnja aluminija

1. Drago Petek, mat. št. 4213 iz hale A, se je ponesrečil 28. julija. Pri prevozu tekočega aluminija iz hale A v livarno je ob kompresorski postaji poškodovani moral naglo zavirati, ker so bila tla mokra, je voziček zaneslo v steno kompr. postaje, pri čemer si je imenovani poškodoval desno nogo.

3. Marjan Sluga, mat. št. 4703 iz Hale A, se je ponesrečil 25. julija. Pri ročnem prebijanju el. celice, ki je bila na anodnem efektu, se je del skorje z vročo glinico odkrušil tako, da je pljusnil vročo glinico po ponesrečencu. Pri tem je dobil lažje opekline po desni strani vratu.

4. Franc Samec, mat. št. 2741 iz hale B, se je ponesrečil 1. julija. Pri popravilu lomilca skorje je ponesrečenca prišla vrteča jermenica za palec leve roke in mu snela noht.

5. Jože Zakelšek iz hale B, se je ponesrečil 15. julija. Pri vstavljanju zamaška v črpalno cev se je iz cevi izcedil tekoči kriolit ter mu stekel za čevelj. Pri tem je utrpel opekline po desni strani stopala leve noge.

TOZD glinica

1. Anton Žerak, mat. št. 672 iz tekočega vzdrževanja, se je ponesrečil 25. julija. Nezgoda se je pripetila v belem delu TOZD glinice pri popravilu nove centrifuge. Pri sestopu iz podstavka centrifuge si je zvil levo nogo v kolenu.

2. Janko Kranjc, mat. št. 1304 iz TOZD glinica — beli del, se je ponesrečil 13. julija. Ponesrečenec se je vračal z dela proti domu. Pri železniški postaji v Moškanjcih se je na cesti vanj zaletel mopedit, ki je pripeljal po levi strani. Ponesrečeni je utrpel lažjo poškodbo prsnega koša.

3. Maks Rozman, mat. št. 1107 iz kotlarne, se je ponesrečil 1. julija. Pri posredovanju med stiskalničarjem in delavcem pri

(Nadaljevanje na 15. str.)

Dokaz, da prihaja po zdravje in na rekreacijo mnogo občanov, so brez dvoma številna dvokolesa, parkirana pred vhodom v Ptujске toplice

Obisk v ptujskih toplicah

Čeprav imamo pri nas v Kidričevem letno kopališče s toplo vodo, menimo, da ne bo odveč, če našim bralcem tokrat v sliki in besedi na kratko predstavimo tudi ptujске toplice s termalno vodo. Priporočani smo namreč, da si mnogi člani naše delovne skupnosti hodijo nabirati novih moči, za nov delovni polet, tudi v te toplice, ki so se že uveljavile ne samo doma ampak tudi že preko meje naše domovine.

Naj jih torej na kratko predstavimo. Leta 1975 so jih odprli. Voda, ki jo s pomočjo črpalke črpajo iz vrtine, globoke 1064 metra, ima na površju še 31 stopinj celzija ter je ena

izmed redkih alkalnih voda v Evropi, kar so pokazale balneološke raziskave. Voda je tako primerana za rekreacijo zdravih ljudi in za medicinski turizem, zlasti za zdravljenje lokomotornega sistema (srca in ožilja), nadalje za zdravljenje revmatizma, neurovegetativnih motenj. Nadaljnje raziskave pa bodo pokazale, če voda zdravi še tudi druge bolezni. Dejstvo pa je, da so tu že mnogi našli vir svojega zdravja.

Toplice so, zlasti v vročih dnevih, ki jih je bilo doslej, zlasti julija letos sicer resda bolj malo, zelo dobro obiskane. Naj omenimo, da so tu že 1976 leta zabeležili, da je top-

lice obiskovalo več kot 100.000 ljudi, ki so prišli od blizu in daleč. Prevladujejo še vedno domačini, se pravi občani Ptujja, Ormoža, Slovenske Bistrice, Maribora. Ne manjka tudi ljudi s podeželja, zlasti z območja Haloz in Slovenskih goric.

Verjetno ne bomo zapisali preveč, če povemo, da tu preživijo del svojega letnega oddiha tudi številni člani TGA in Impola, ki iz različnih razlogov pač ne gredo na dopust na morje, na planine, kajti preživeti nekaj lepih dni v domačih toplicah je za marsikoga tudi najcenejše.

Tekst in foto: Franjo Hovnik

Sonce pripeka, koža rdeči, marsikdo potem tudi ne more spati, ker se je preveč izpostavil vročim sončnim žarkom...

počitniška praksa

S tem, ko se šolska vrata zapro za dva meseca, to še ne pomeni, da je šolskih obveznosti konec. Morda delno za tiste, ki nimajo popravilnih izpitov. Kajti vsi, od učencev poklicnih šol do študentov, morajo opraviti v času šolskih počitnic obvezno počitniško prakso, ki pa traja od štirinajst dni do enega meseca.

Namen počitniške prakse je v tem, da učenec, dijak, študent spozna delovno organizacijo po organizacijski, samoupravni in proizvodni organiziranosti. Bistveni namen pa je seveda spoznavanje bodočega poklica v praksi.

Tudi TGA (vse TOZD in DSSS) je ena od delovnih organizacij, ki sprejme največ praktikan-

tov na območju občine Ptuj, predvsem zaradi tega, ker imamo 126 rednih štipendistov, ki morajo spoznati bodočo delovno organizacijo in delo, ki ga bodo opravljali po končanem študiju.

Pa preidimo h konkretnim podatkom.

V letu 1978 smo sprejeli naslednje število praktikan-

nagrade in izdaja potrdila o opravljeni praksi.

Po TOZD in DSSS so določeni mentorji, ki dajejo in nadzirajo delo praktikanov in ki na koncu počitniške prakse ocenijo dnevnik dela.

Menimo, da TOZD in DSSS, dajejo realne potrebe po praktikanovih saj so le-ti, še posebno v času dopustov, dobrodošla pomoč.

Na koncu morda še to, koliko sredstev se odvaja letno za počitniško prakso. Letos bomo praktikantom izplačali (nagrada in prevojni stroški) približno 350.000 din.

In plan za leto 1979? Sprejeli bomo najmanj 72 praktikanov več, kajti toliko smo letos razpisali novih kadrovskih štipendij. Torej bomo imeli skupno 198 rednih štipendistov. Prva večja skupina praktikanov je končala svojo obveznost, in druga skupina je že zapolnila prazna mesta v času dopustov.

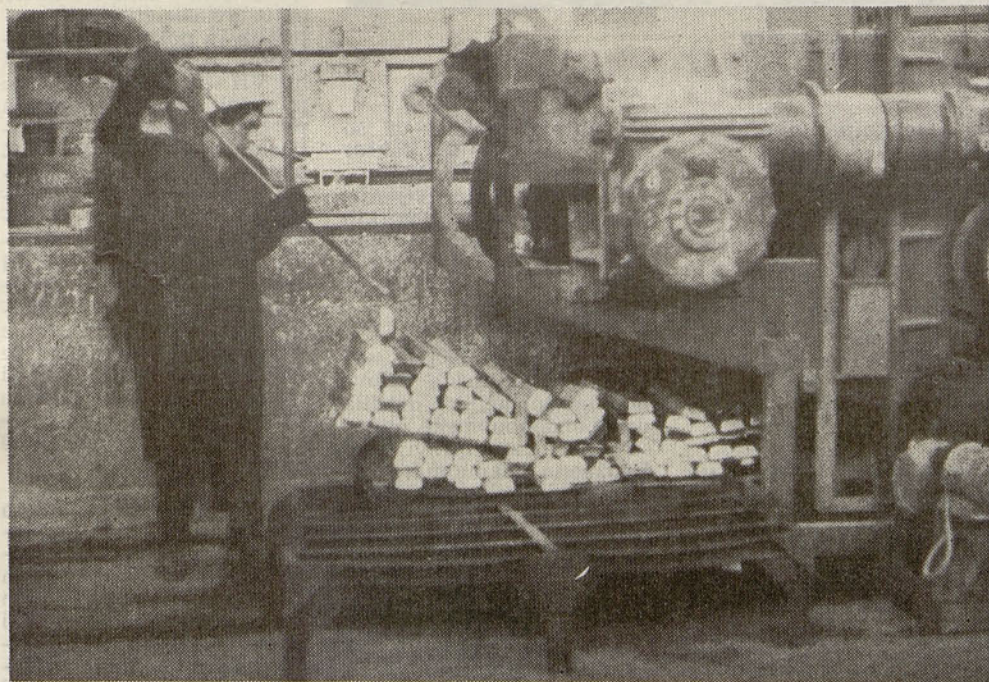
V septembru, ko se bodo odprla šolska vrata, bodo naše praktikante čakale nove obveznosti.

Upamo, da bodo vsi praktikanti, ki so ali bodo opravljali počitniško prakso pri nas, stopili v novo šolsko leto, obogateni z novimi izkušnjami.

S. MEDIK

TOZD oz. DSSS — število praktikanov:

Mesec	Pred. al.	Proiz. al.	Glinica	Promet	Vzdrž.	KK	DSSS	Skupaj
januar — februar							4	4
junij	1	1	1	1	1	1	3	9
julij	22	17	5	2	29	10	23	108
avgust	7	14	5	2	25	7	27	87
SKUPAJ	30	32	11	5	55	18	57	208

Zlaganje hlebčkov

Kot nam podatki kažejo, sprejme TGA v času enega leta veliko število praktikanov.

Omeniti je treba tudi, da smo delovna organizacija, ki sodeluje v okviru mednarodne izmenjave študentov s posredovanjem organizacije ALESEC, saj smo sprejeli študenta metalurgije iz Poljske, ki opravlja prakso v TOZD proizvodnja aluminija v mesecu avgustu.

Ne smemo pozabiti, da to sodelovanje odpira možnosti opravljanja počitniške prakse jugoslovanskim študentom po vsem svetu.

Prvič smo sprejeli na prakso tujega študenta preteklo leto. To je bil študent iz Grčije, prakso pa je opravljal v TOZD aluminij.

In še nekaj splošnih podatkov o ugodnostih, ki jih TGA nudi praktikanom.

Šole imajo v svojih statutih določeno, da mora vsak učenec, dijak ali študent, opraviti obvezno počitniško prakso pri štipenditorju ali v drugi delovni organizaciji.

Praktikanti so v času opravljanja počitniške prakse v TGA nezgodno zavarovani, dobivajo malico, povrnjene prevozne stroške, zaključno nagrado glede na število delovnih dni in potrdilo, da so prakso uspešno opravili.

Pravilnik o osnovah in merilih za delitev sredstev za OD, osebne prejemke in skupno porabo določa višino nagrade glede na letnike in stopnjo šole tako:

— srednje in poklicne šole:

I. letnik 30 %
II. in III. letnik 35 %

— višje in visoke šole:

I. in II. letnik 40 %
III. in IV. letnik 45 %

... poprečnega mesečnega dohodka OD na zaposlenega v gospodarstvu v SR Sloveniji, v 9 mesecih preteklega leta, ki znaša 4557 din.

Pojavlja se vprašanje ali sploh potrebujemo tolikšno število praktikanov in kdo jih lahko nadzoruje. TOZD in DSSS dajejo potrebe po praktikanovih na osnovi katerih kadrovske splošni sektor obvešča prosluce o pričetku počitniške prakse, nakazuje

NEZGODE V MESECU JULIJU

(Nadaljevanje s 14. str.)

2.

Ludvik Forstnerič, mat. št. 981 iz strojnega vzdrževanja se je ponesrečil 6. julija. Ponesrečenec je brusil ploščato jeklo 30 x 5 dolžine 100 mm za nosilec filter vreč in si pri tem obrusil kazalec desne roke.

3.

Stane Loboda, mat. št. 3668 iz elektro vzdrževanja, se je ponesrečil 17. julija. Pri navijanju vzmeti za stikalo dvigala mu je žica oplazila levo roko nad zapestjem, pri čemer je ponesrečenec utrpel poškodbo.

4.

Anton Mohorko, mat. št. 4546 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 19. julija. Pri čiščenju katodnega korita je padel v korito globine ca 1,5 m in čutil bolečine v nogi in levem ramenu.

5.

Stanko Zemljak, mat. št. 1506 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 13. julija. Nezgoda se je pripetila v TOZD glinica — razklop. Pri odpiranju razredčevalca t. j. odvijanju prirobnice mu je spodrsnil matični ključ, pri čemer se je ponesrečenec udaril po palcu desne roke.

TOZD VZDRŽEVANJE

1.

Jožef Bratušak, mat. št. 4629 iz strojnega vzdrževanja se je ponesrečil 10. julija. Pri vsipavanju phalne mase iz zabojev za zbiralni lonec je ročaj zaboja, ki je delno deformiran, ponesrečencu zadržal desno roko in mu jo pri preobrnitvi zaboja poškodoval v zapestju.

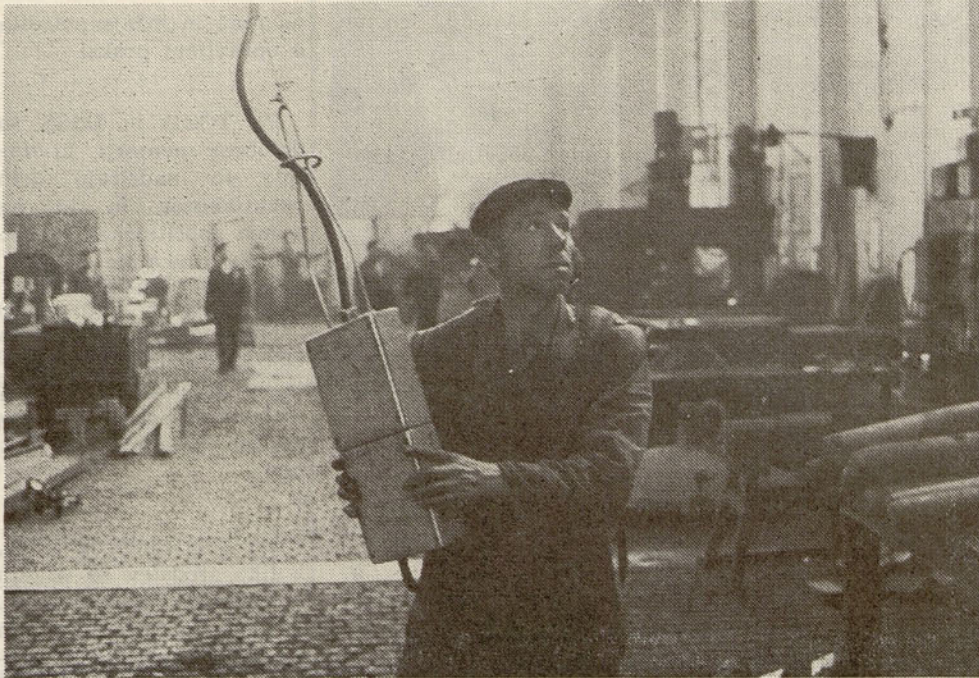
Vloga poslovodnega organa v združenem delu

Z razvojem družbeno-ekonomskih in socialističnih odnosov pri nas, se je vzporedno razvijala tudi funkcija upravljanja in vodenja. Vloga poslovodnih organov v ZD se je torej prilagodila novim družbenoekonomskim odnosom s tem pa se je oblikoval tudi njihov status. Da bi lažje razumeli vlogo poslovodnega organa ali direktorja, kot se le-ti vse preveč radi imenujejo, je potrebno nekoliko osvetliti ta razvoj, ki ga nekateri avtorji (mislim na avtorje razprave »Analiza položaja in funkcioniranja individualnih poslovodnih organov in strokovnih delavcev v gospodarstvu«, ki je bila izdana v okviru zbirke »ORGANIZACIJA IN KADRI«, v št. 1, letnik 1976 in po kateri je v glavnem povzet tudi moj sestavek spremljajo skozi štiri osnovne faze.

Prvo fazo predstavlja administrativno obdobje, ko je družbeno lastnino upravljala država prek ministrstev in direktij. Država je spremljala centralne plane proizvodnje razčlenjene do nadrobnosti — določevala cene proizvodov, regulirala distribucijo blaga, sprejemala predpise in odločbe, podjetja so imela finančne plane, ki so bili dodatki budžeta družbenopolitične skupnosti. Takšno stanje je trajalo do leta 1952. V tem času je direktorja podjetja postavljala država. Bil je predstavnik države, kateri je bil odgovoren za izpolnjevanje nalog in planov, ki so bili podjetju postavljeni. Direktor je upravljal podjetje v imenu administrativno-operativnih vodstev.

Sodelovanje delavcev pri upravljanju je bilo neznameno. Leta 1945 je bil sprejet zakon o izbiri delavskih poverjenikov, katerih naloga je bila ščititi ekonomske, socialne in kulturne interese delavcev.

Druga faza se je začela s sprejetjem zakona o samoupravljanju 27. junija 1950. leta, oziroma že mnogo prej. Prvi delavski svet je bil izbran 29. decembra leta 1949 v podjetju Prvoborac v Solinu. Volitve delavskih svetov so se nadaljevale v podjetjih po vsej državi. S sprejetjem zakona je bila ta praksa sankcionirana in programiran nadaljnji samoupravni razvoj. Ta zakon in uvedba samoupravljanja sta odstranila vpliv birokracije. Položaj direktorja in vodenja v samoupravnem sistemu se v osnovi spremeni. Voditelj ni več predstavnik države, ampak samoup-

Iz strojne delavnice

ravni direktor z določenimi pooblastili in odgovornostmi. Njegova odgovornost se zdaj usmerja k delovnim ljudem oziroma delovnemu kolektivu. Nič več ga ne postavlja država, ampak je javno voljen in postavlja ga organi samoupravljanja.

Težnja samoupravljanja je bila, da se funkcija vodenja razvija in krepi na novih samoupravnih temeljih. Vodstvo naj se usposablja za uspešno vodenje proizvodnih procesov in upravljanje teh procesov, pri čemer naj uporablja sodobne metode in tehnike znanstvene organizacije dela, ki so v skla-

du s samoupravnim sistemom.

Direktor pa je imel še naprej dvojno vlogo, samoupravno in etatično. Za svoje delo odgovarja pred organi upravljanja, nastopa pa tudi v imenu države, kadar postavi veto za odločitve in prepreči njihovo izvajanje ter se s tem postavi nad samoupravne organe.

Na začetku šestdesetih let se začne tretja faza, ko se v okrepljenih samoupravnih odnosih pojavljajo nove oblike decentralizacije — ekonomske in delovne enote. Na začetku so bile te enote plansko-

obračunske celote, a so hitro postale tudi faktor decentralizacije in razvoja samoupravljanja. Razpolaganje ekonomskih enot z dohodkom oziroma družbeno reprodukcijo je proces, ki je postal množičen.

Ustava leta 1963 je natančneje definirala delovno organizacijo, uredila družbenoekonomske odnose in samoupravljanje. Družbena ekonomika je bila decentralizirana s ciljem, da delavci neposredno odločajo o razširjeni reprodukciji.

Osmi kongres Zveze komunistov Jugoslavije leta

1964 je začel novo etapo boja za socializem v smeri samoupravljanja. Namesto da bi delovni človek v samoupravnih odnosih obvladal družbeno reprodukcijo, so zrasli novi samostojni centri ekonomske, družbene in delno tudi politične moči. Pojavlja se tehnokratizem in managerstvo, ki temelji na nesamoupravnih pozicijah. Postavilo se je vprašanje, ali bodo delavci neposredno obvladali družbeno reprodukcijo ali pa bo ogrožen družbeni razvoj.

Četrta, odločilna faza se začne po vrsti velikih, revolucionarnih korakov. S sprejetjem ustavnih dopolnil leta 1971, s pismom izvršnega biroja in tovariša Tita, določitvijo platforme X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, sprejetjem ustave SFRJ in ustav socialističnih republik in pokrajin, resolucijami X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZSJ se je začel odločen spopad s protisocialističnimi in protisamoupravnimi pojavi. Z ustavo je določena temeljna organizacija združenega dela kot osnovna celica samoupravnega sistema in združenega dela, ki mora razpolagati z družbeno reprodukcijo v celoti. Zveza komunistov z delavskim razredom je odločno ukrepala, da bi zlomila in likvidirala »konstituirane« centre ekonomske in družbene moči.

Z izvajanjem ustavnih dopolnil in ustave je nastal proces skupne transformacije in organiziranja združenega dela. Pri tem so se, kar je bilo tudi pričakovati, pojavile številne ovire in odpori. Nosilci teh odporov so bili tudi med voditelji, direktorji delovnih organizacij, direktorji sektorjev itd. Popolnoma upravičeno je bilo treba z njimi hitro obračunati in jih eliminirati kot centre odpora.

Pri tem je prišlo pogosto tudi do pretiravanj. Negativne pojave so poploševali. Protisamoupravne sile so spretno izkoriščale ta pojav in mu pripisovale večji pomen. Ne bi mogli trditi, da vse to ni povzročilo pasivnosti nekaterih vodilnih in strokovnih delavcev pri transformiranju delovnih organizacij, formiranju TOZD in urejanju družbenoekonomskih odnosov v združenem delu.

To so bili poskusi protisamoupravnih sil in raznih sovražnikov, da bi inteligenco dezinformirali, zmotili in pasivizirali ter

(Nadaljevanje na 17. str.)

Daljšanje

Vloga poslovnega organa v združenem delu

(Nadaljevanje s 16. str.)

s tem kar se da spodkopali samoupravni sistem.

Po ustavi iz leta 1963 je bil direktor direktno vključen v samoupravni sistem, saj je bil po svoji funkciji avtomatsko član upravnega odbora.

Nove ustavne rešitve, predvsem pa sprejem ZZD so bistveno spremenile in uredile vlogo poslovnega organa, vendar pa še vedno nova ustava iz leta 1974 (člen 103. in 104.) prepušča OZD, da s svojimi SS in statuti odredijo ali je poslovni organ individualen ali kolegialen.

Ustava takole določa vlogo poslovnih organov:

— instituirana se organ poslovanja z nazivom individualni oz. kolegialni poslovni organ, namesto prejšnjega organa vodenja oziroma individualnega izvršnega organa;

— poslovni organ je organ delavskega sveta, delovne skupnosti in družbene skupnosti;

— poslovni organ je odgovoren za poslovanje in zakonitost dela organizacije združenega dela;

— poslovni organ je (člen 183, odstavek 3 ustave SFRJ) pri svojem delu samostojen.

Po členu 103. (odstavek 1 in 2) ustave SFRJ so osnovno področje dela in naloge individualnih poslovnih organov oziroma predstavnikov kolegialnih poslovnih organov.

— da vodijo poslovanje v organizaciji združenega dela,

— da organizirajo in usklajujejo proces dela in poslovanje,

— da organizirajo izvajanje odločitev delavskega sveta in izvršnih organov,

— da zastopajo in predstavljajo organizacijo združenega dela, če s statutom ali drugim samoupravnim aktom ni drugače določeno. Iz navedenih ustavnih odredb izhajajo tudi organizacijski položaj in naloge poslovnega organa v združenem delu t. j.:

— mora skrbeti za organizacijo dela in pravilnost poslovanja;

— sprejema izvršne, operativne in tehnične od-

Čiščenje

ločitve, organizira in vodi aktivnosti in usklajuje organizacijo poslovanja;

— mora skrbeti za organizacijo akcij za izvajanje odločitev in sklepov delavskega sveta oziroma delovne skupnosti in drugih izvoljenih organov upravljanja in izvršnih organov;

— zastopa in predstavlja organizacijo združenega dela pred državnimi organi, asociacijami in drugimi pravnimi in fizičnimi osebami;

— sklepa poslovne pogodbe in navezuje poslov-

ne odnose v imenu organizacije združenega dela;

— uveljavljanje določene pravice iz medsebojnih odnosov v združenem delu v skladu z zakonom, sporazumi in drugimi samoupravnimi akti;

— opravlja tudi druge posle, za katere ga pooblašajo zakon in samoupravni akti.

V skladu z določenimi dolžnostmi in zaradi zaščite zakonitosti ima individualni poslovni organ oziroma predsednik kolegialnega poslovnega or-

gana (po členu 103, odstavek 7 ustave SFRJ) pravico in dolžnost, da v skladu z zakonom ustavi izvajanje akta in odločitve delavskega sveta in drugih organov organizacije združenega dela, če meni, da je v nasprotju z zakonom, in da o tem obvesti pristojni organ družbenopolitične skupnosti.

Funkcije upravljanja in vodenja so torej popolnoma razmejene. Upravljanje je delegirano samo delovnim ljudem v združenem delu in samoupravnim organom, a vodnje poslovni organom. Tako so pristojnosti jasno razmejene.

Poslovni organ torej izgubi vse elemente oblasti, zato pa pridobi v združenem delu kvalitetno novo in odgovorno delo. Ni več podaljšana roka države in nosilec oblasti, nič več ne odloča« in ni »vrhovni« predstojnik, temveč je njegova funkcija vgrajena v sistem upravljanja.

Iz odredb ustave jasno izhaja, da so poslovni organi ODGOVORNI za predloge odločitev in njihovo izvajanje. Ta odgovornost zajema tudi pravočasnost, pravilnost in nacionalnost.

Iz tega torej sledi, da so poslovni organi dolžni večji del svojega delovnega časa in aktivnosti posvetiti odločitvam in informacijam. V procesu odločanja v združenem delu sta delegirani poslovni organom dve zelo pomembni vlogi:

Prvič — poslovni organi so odgovorni za informacije in predloge. Predlogi odločitev praviloma temeljijo na predhodno raziskanih in določenih alternativah.

Drugič — odgovornost za organizacijo izvrševanja odločitev samoupravnih organov v delovnem področju poslovnih organov. Poslovni organi na osnovi upravljalških odločitev sprejmejo več vodstvenih (tehničnih in rutinskih) odločitev, ki morajo biti usklajene z izvršno (upravljalško) odločitvijo. V procesu odločanja je vloga direktorja kot individualnega in kolegialnega poslovnega organa predvsem v pripravljanju, razlaganju in organiziranju izvajanja odločitev, t. j. v koordinaciji vseh faz procesa odločanja. To je ključna vloga, ki je delegirana direktorju kot individualnemu poslovniemu organu v organizacijah združenega dela.

Vsekakor pa je potrebno reči, da je vloga voditeljev v samoupravnem socializmu doživela pri nas temeljite spremembe, že v resolucijah X. kongresa ZKJ in v novi ustavi.

Ob tem je zelo zanimiv citat iz knjige Dr. J. Brekiča: »Direktor u udruženom radu« v izdaji GLOBUSA, Zg. 1974.

»V naši bližnji preteklosti sta padali na funkcijo vodenja tako svetlobe kot senca naših teženj in vizij razvoja. Prek te funkcije smo razvijali moderno industrijo in kritizirali slabosti prakse.«

Iz elektrolize

(Nadaljevanje na 18. str.)

Vloga poslovnega organa v združenem delu

(Nadaljevanje s 17. str.)

Da bi bilo poslovanje v delovni organizaciji učinkovito, za funkcijo direktorja ne zadošča samo titula in družbeni status, ta funkcija zahteva tudi sposobnost organiziranja in usklajevanja poslovanja in na najvišjem znanstvenem nivoju. Direktor ima namreč tele osnovne naloge:

1. Spoštovati mora odločitve organov samoupravljanja, a na osnovi elaboratov in ekspertiz ustvariti iz delov celote, katere vsota mora biti večja od vloženi sredstev;

2. Usklajevati mora neposredne in dolgoročne cilje delovne organizacije.

Tu se vloga direktorja bistveno spremeni. Direktor združuje samoorganizirane dele, t. j. koordinira z voditelji TOZD, a to ni več kolegij v starem smislu. Voditelji TOZD imenujejo namreč njihovi delavski sveti in so odgovorni tako navzgor kot navzdol. Če se namreč ta zveza navzdol pretrga, sledi odpoklic že pred koncem mandatne dobe.

Z ustanovitvijo svobodnih asociacij v združenem delu se iz osnov spremeni vloga voditelja v:

a) koordinator v sestavljeni organizaciji združenega dela,

b) organizatorja dela TOZD in

c) instruktora v oddelku, brigadi ali skupini.

Moč in avtoriteta voditelja se manjša in bistveno spremeni. Avtoriteta ne temelji a priori na položaju, ampak na strokovno - profesionalnem znanju, sposobnostih, moralno-političnih lastnostih in na doseženih rezultatih. Osebnostna moč in samovoljo omejuje znanstvena priprava odločitev, kar omogoča afirmacijo strokovne avtoritete ali razkrije neustrezno odigrano vlogo. Po drugi strani pristojnost instituta samostojnosti in odgovornosti funkcije direktorja ter sankcijskega subjekta — delavske kontrole radikalno spremeni vlogo direktorja. Ker se ne more več skrivati za hrbtno samoupravnih organov (kot tedaj, ko se je tudi sam tako imenoval), je direktor odgovoren za pripravo, predlog in realizacijo odločitev. Spričo tega direktor ni sam sebi dovolj (lastnost managerja), ampak mora:

a) sodelovati s strokovnjaki različnih strok (v obliki strokovnega sveta),

b) odkrivati vire ustvarjalnih idej (vseh delavcev),

c) sodelovati z družbenopolitičnimi organizaci-

jami,

d) spodbujati ustvarjalne ideje in znanstvenotehnične inovacije.

Skratka, vloga direktorja je usmerjena k uvajanju inovacij v poslovanje in samoupravno organizacijo, ki bodo dale optimalne rezultate na področju dohodka in odnosov. V zvezi s tem je zelo pomembno, da se uskladijo odnosi med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi v delovni organizaciji. Direktor tu nima vloge ukazovalca (atribut oblasti), ampak je činitelj sporazumevanja in koordiniranja. V tem je bistvo preobrazbe vloge direktorja v procesih združevanja dela in sredstev.

V zvezi z vprašanjem voditeljev v samoupravni družbi je podal tudi nekaj

Iskanje telefonskega kabla

stališč tovariš Edvard Kardelj v »Samoupravljanje i društvena svojina« v izdaji BIGZ, Beograd.

»Združeno delo potrebuje sposobne in visoke kvalificirane managerje, vendar takšne, ki bodo znali biti ne samo zelo samostojni pri svojem strokovno-poslovnem odločanju, vendar tudi zelo odgovorni do združenih delavcev. Še več, smeli bi celo trditi, da te funkcije po svoji strokovni odgovornosti še niso prišle dovolj do izraza v naši družbi in da niso dovolj samostojne, da pa v družbenoekonomskih in političnih odnosih dobivajo pretirano pomembno vlogo.«

Da vloga poslovnega organa v združenem delu ni tako nepomembna in iskanja najoptimalnejše funkcijske vloge nam to-

Aluminij

Iskanje telefonskega kabla

rej zgovorno priča zgodovinski pregled, ki sem ga skušal v pričujočem odstavku osvetliti, in trenutni status poslovnega organa v združenem delu, ki ima svoje funkcije definirane tudi v Zakonu o združenem delu v členih 532. do 538.

Naša samoupravna socialistična družba ima poleg ostalih tudi to dobro lastnost, da se izredno hitro prilagaja vsem spre-

membam in ugotovitvam. Zato lahko upravičeno trdimo, da vloga poslovnega organa danes ni tista, ki bi bila edino pravilna. Prav gotovo se bo še spreminjala in oblikovala glede na potrebe in smeri razvoja samoupravnega socialističnega sistema.

Naj svoj sestanek zaključim s citatom iz resolucije VIII. kongresa ZKS v 8 poglavju na strani 23:

»Zveza komunistov si bo prizadevala, da se v vsaki samoupravni organizaciji ali skupnosti dosledno uveljavi načelo, da so poslovodni delavci dolžni pripravljati predloge za samoupravne odločitve. Pozornost je treba posvetiti predvsem vsebini samoupravnih splošnih aktov — med njimi še zlasti sporazumu o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela in samoupravnemu splošnemu aktu o temeljnih plana — s katerimi se opredeljuje uresničevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Glede na njihovo vsebino in učinkovitost uresničevanja v družbeni praksi je pomembno uveljavljanje družbenopolitične in materialne odgovornosti poslovodnih organov in drugih odgovornih delavcev. Prav tako je treba uveljaviti vse oblike izrekanja priznanj za ustvarjalno in uspešno delo teh delavcev pri povezovanju njihovih vsakodnevnih nalog in opravil s hkratnim uresničevanjem ustavnih in zakonskih določil.«

LITERATURA:

1. »Zakon o združenem delu«

Gospodarski vestnik 1976

2. »Analiza položaja in funkcioniranja individualnih poslovodnih organov in strokovnih delavcev v gospodarstvu«

S. Marjanovič, D. Bodrožič, J. Brekič, V. Matejič, T. Nenadič, D. Radovanović

Organizacija in kadri št. 1, Kranj 1976

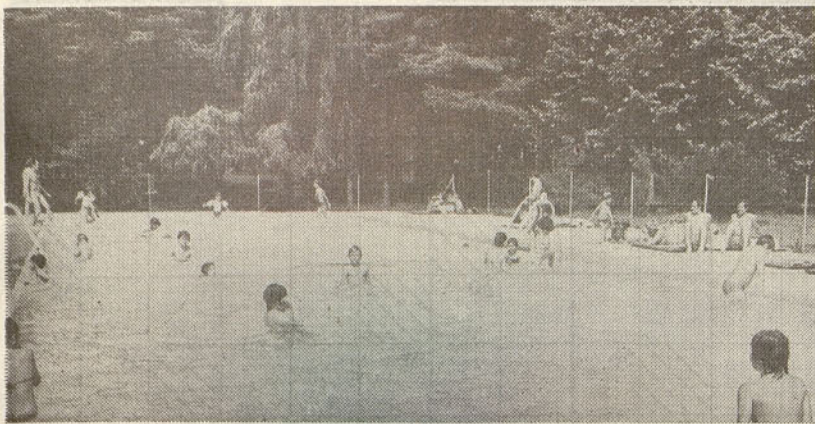
3. »Resolucija VIII. kongresa Zveze komunistov Slovenije«

ČZP KOMUNIST, Ljubljana 1978

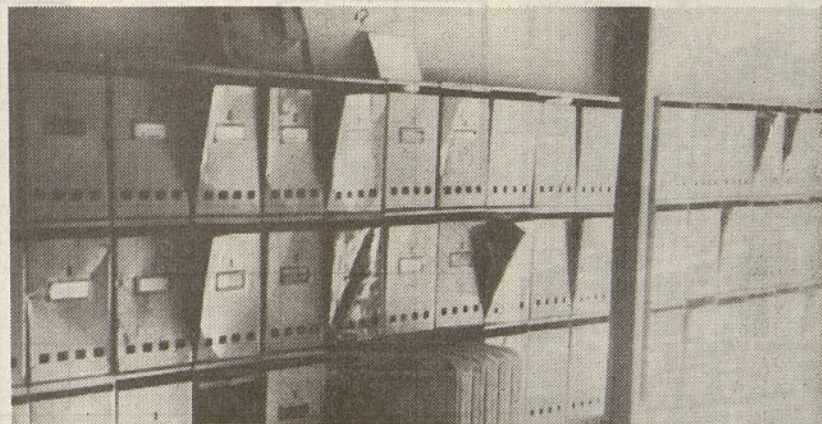
B. U.

»ALUMINIJ« izdaja delavski svet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Viktor Markovič — predsednik, Franc Meško — odgovorni urednik, Srdan Mohorič, Djordje Panzalović, Viktorija Petauer, Stane Medik — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. ing. Tehnični urednik Franček Štefanec — Tisk: ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo.

Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975. Naklada 2700 izvodov.

V teh dneh je končno zaživelo tudi kopališče v rekreacijskem centru TGA. Foto: K. Zorec

Tako izgledajo poštni omarice v stanovanjskem bloku št 13 v Kidričevem. Kdo je za to odgovoren? Foto: K. Zorec

O alkoholu in alkoholizmu

9

POSLEDICE ALKOHOLIZMA ZA DUŠEVNO ŽIVLJENJE IN ŽIVCE

Pri kroničnem alkoholizmu se utegne pojaviti večje število duševnih motenj različnih oblik. Od teh motenj so najpogostnejše naslednje:

DELIRIUM TREMENS. To je psihična motnja, ki nastane po dolgotrajnem kroničnem alkoholizmu. Ponavadi nastopi hitro, pojav delirijuma tremensa pa često pospeši tudi kaka spremena poškodba, bolezen ali vznemirjenje (pljučnica, gripa, poškodba, zdravljenje v bolnišnici) **DELIJ SE ZAČE-NJA Z NEMIROM. Z MOTNJAMI ZAVESTI, S HALUCINACIJAMI, TEMPERATURO. HUDIM POTENJEM. Z MOTNJAMI V DELOVANJU SRCA** in drugimi redkejšimi simptomi. **BOLNIK V SVOJI OKOLICI ZAME-NJUJE OSEBE. DELOMA ALI POVSEM IZGUBI KRAJEVNO ORIENTACIJO, IZRAŽA SILEN STRAH, ROKE IN SPLOH VSO TELE PA JE V NEPRETRGANEM NEMIRU IN DRHTENJU.**

Ob pravilni negi v 85 do 90 odst. primerov uspe zdravljenje v 8 dneh. Načeloma je za zdravljenje nujen takojšnji prevoz v bolnišnico. Kljub sodobnemu zdravljenju se bolezen še vedno v 10 do 15 odst. primerov konča s smrtjo.

Če alkoholik po ozdravljenju delirija pije še naprej, se delirium tremens lahko tudi ponovi in bolnik ob takem poznejšem deliriju končno umre. Včasih se delirij začne z lažjimi motnjami, ki se pretežno pojavljajo ponoči. Tedaj govorimo o predeliriju (začetni stop-

nji delirija). Domneva-jo, da lahko nastopi delirij pri kroničnih alkoholikih, če nanagroma prenehajo uživati alkoholne pijače. Zato je tudi z zdravljenjem alkoholizma treba začeti previdno, ko bolnik preneha piti, pa mu je treba dati zdravila, ki lahko preprečijo pojav delirija.

PATOLOŠKA LJUBOSUMNOST ALKOHOLIKOV: Ljubosumnost v milejši obliki je pri kroničnih alkoholikih zelo pogosten pojav. V hujših primerih izraža alkoholik ljubosumnostne ideje v takšni obliki, da končno napravi vtis težkega duševnega bolnika, ki je nevaren svoji okolici in ga je treba poslati na zdravljenje v bolnišnico za duševne bolezni.

Včasih učinkujejo ljubosumnostne ideje povsem nestvarno, če npr. alkoholik dolži nezvestobe staro, izmučeno in prezaposleno ženo. Na alkoholika ni mogoče vplivati z nobenimi dokazi, ker je trdno in nedvomno prepričan o svojih boleznih mislih.

DEMENCA ALKOHOLIKOV. Z demenco nasploh mislimo popuščanje umskih sposobnosti pri sicer prej normalni in intelektualno razviti osebi. Demenca je vselej posledica možganskega obolenja. Demenca se lahko pojavi tudi pri alkoholikih kot zelo huda posledica kroničnega alkoholizma. Pojavlja se navadno po dolgotrajnem alkoholizmu kot njegova sklepna faza. Gre za končno, neozdravljivo stanje, ki je posledica težke okvare možganov z alkoholom. Demenca ustreza podobnim stanjem, ki se razvijejo na temelju drugih možganskih bolezni. Za demenco (slaboumnost) so značilne samo inte-

lektualne motnje.

Bolnik pozablja na novejšo dogodke, zamenjuje osebe in kraje, pogosto je zmeden in dezorientiran (ne pozna ljudi v okolici, ne ve, kje je in v katerem kraju živi). Če demenca napreduje, postane bolnik docela nesposoben za samostojno življenje. Tako samo živali pride v poštev trajna oskrba v zavodu za kronične duševne bolezni.

Imamo pa pri alkoholikih tudi posebne oblike demence. Ena od njih je Korsakov, bolezen, pri kateri gre za okvaro perifernih živcev (alkoholno vnetje živcev). Vse oblike demence so možganske okvare, zaradi česar propadajo možganske celice. Uničenih možganskih celic ni mogoče obnoviti. Mislijo, da nastanejo vse te okvare zaradi pomanjkanja vitaminov, ki je pri alkoholikih reden pojav.

SPLOŠNE ZDRAVSTVENE OKVARE ALKOHOLIKOV

Pri kroničnih alkoholikih se sčasoma okvarijo posamezni organi. Z **ALKOHOLNIMI OKVARAMI SO REDNO ZAJETI MOŽGANI IN ŽIVČNO TKIVO NASPLOH.** Možganske okvare obstoje v propadanju možganskih celic, t. j. v atrofiji (patološkem zmanjšanju) možgan. Takšnim okvaram so vzrok že prej opisane demence. Po svoje zanimivo je, da delujejo možgani kot zapletene elektronske cevi in transistorju. Skupno število možganskih celic, ki jih ima kdo ob rojstvu, ostane nespremenjeno. Če namreč kaka možganska celica propade (odmre), prevzame njeno opravilo druga možganska celica; uničene možganske celice se med življenjem ne morejo obnoviti. AL-

KOHOL ZELO NEUGODNO DELUJE NA ŽIVČNE CELICE IN POVZROČA NJIH PROPADANJE, TAKO DA MOŽGANI ALKOHOLIKA DELUJEJO VEDNO SLABŠE. Če predolgo čakamo z zdravljenjem se alkoholiku ne da več pomagati, ker je uničil preveč možganskih celic. Pojavi se končna demenca in z njo smrt. Kadar so pokvarjeni periferni živci, govorimo o alkoholnem vnetju živcev.

Pri alkoholikih se lahko pojavijo tudi **EPILEPTIČNI NAPADI.** Včasih pride do teh napadov samo v stanjih hujšega akutnega pijanstva. Takšni epileptični napadi minejo, če se pijani stregni ali če preneha piti. Napad je podoben kakor pri pravi epilepsiji (božjasti). Pri epileptičnem napadu se bolnik hitro onesvesti in pade, nakar ga zvijajo silni krči vseh mišic, dihanje preneha in na ustih se pokaže pena. Bolnik pomodri. Napad traja do ene minute, navadno pa se bolnik po napadu pogrezne v globoko spanje. Izjemoma se pojavi prava t. i. alkoholna epilepsija. Alkoholna epilepsija se razlikuje po tem, da bolnik ne dobiva epileptične napade samo v pijanosti, temveč se pojavljajo ne glede na pitje, kakor tudi pri drugih epileptikih pri katerih epilepsija ni posledica alkoholizma.

Pri alkoholikih so pogoste tudi **KRVA-**

VITVE V GLAVI. Kri se v teh primerih zbira pod trdo možgansko ovojnico. Krvavitve nastanejo tudi že pri lažjih poškodbah in utegnejo biti smrtno, če bolnika takoj ne operirajo. Alkohol lahko pri kroničnem alkoholizmu okvari tudi mnogo drugih telesnih organov. Tudi te okvare po navadi izzove pomanjkanje vitaminov pri alkoholikih. Okvare največkrat zajemajo **JETRA, ŽELODEC, TREBUŠNO SLINAVKO IN SPOLNE ORGANE,** vendar pa alkoholne okvare lahko prizadejejo tudi mnogo drugih organov — **SRCE, VIDNI ŽIVEC** in druge.

Posledica uživanja alkohola je tudi **SPLOŠNA PRIZADETOST ZDRAVSTVENE NEGA STANJA, MEDTEM KO SE ALKOHOLIK HITREJE STARA KAKOR BI USTREZALO NJEGOVI STAROSTI; HITRO POSTANE ZA DELO NESPOSOBEN IN UMRE KAKIH 20 LET PREJ, KAKOR NEALKOHOLIK. VSE BOLEZNI, KI SE POJAVIJO PRI ALKOHOLIKU, TRAJAJO DALJ ČASA IN SE TEŽJE ZDRAVIJO.** Včasih umre alkoholik za vsakdanjimi boleznimi, ki jih nealkoholik zlahka preboli (npr. pljučnica).

(povzeto iz knjige dr. HUDOLINA)
Dr. Z. I.

V trgovini

ZAHVALA SODELAVCEM

Podpisani MAKS SLUGA iz TOZD vzdrževanje se zahvaljujem sindikalni organizaciji vzdrževanja za izkazano pozornost in pomoč v času mojega bolniškega staleža in odhoda v pokoj.

Še enkrat lepa hvala prav vsem za izkazano pozornost.

Maks Sluga

UGANKARSKI SLOVARČEK

NATAL = pokrajina v JAR, ki je 1839 leta postala svobodna država.

NIIAGATA = pristanišče na Japonskem, na zahodni obali otoka Honšu.

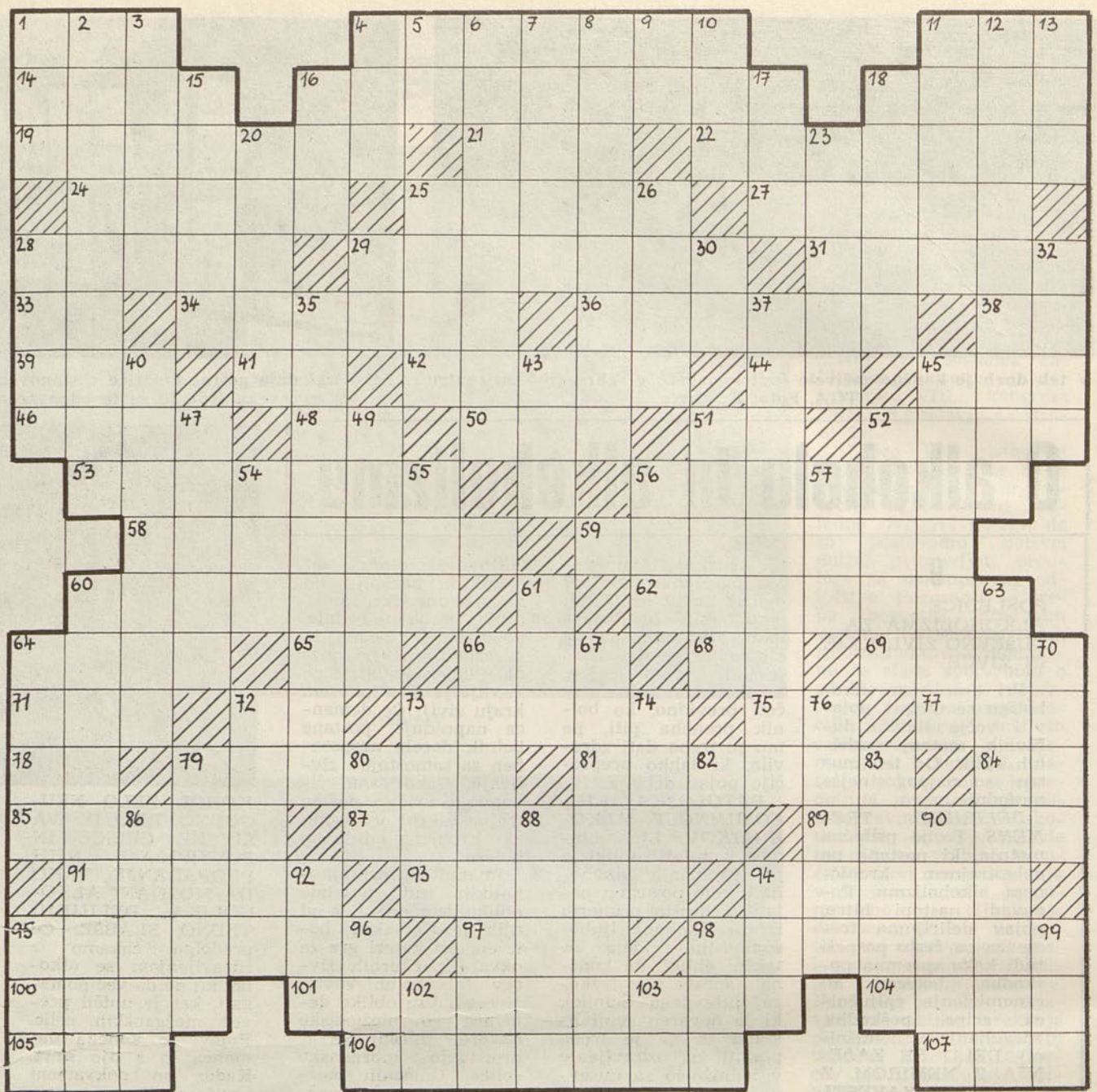
DIDEROT = francoski filozof in pisatelj (1713 do 1784), znanilec francoske revolucije.

LAVATER = švicarski duhovnik, ki je proučeval fiziognomike (Johann Kaspar).

SEMEDELA = del Kopra.

IMAGE = s propagando ustvarjen vtis.

● ZBORI SO PTUJ O U RESNIČEVANJU DRUŽB ENEGA PLANA RAZDROBLJENOST NALOŽB

VODORAVNO

1. Preprosto orožje, 4. Avtomobilski zaganjalnik, 11. Začetnice Komunistične Partije Slovenije, 14. Glavno mesto Norveške, 16. Poklicni borilec v rimskih cirkusih, 18. Pisalni pripomoček, 19. Antikva, tudi izraz za staro uležano vino, 21. Naš otok med Škardo in Molatom, 22. Kopno s treh strani obdano z morjem, 24. Šesti sklon za mesto na Nizozemskem, ki je znano po edamskem siru, 25. Pokrajina v JAR, ki je 1839. leta postala svobodna burska država, 27. Tujka za zavojček, sveženj, 28. Avstralski medvedek vrečar, 29. Naguban ali nabran našiv, 31. Visoka kraška planota nad Vipavsko dolino, 33. Kemični simbol za aluminij, 34. Iglíčasto oblikovan list, 36. Seznam, 38. Kemični simbol za tantal, 39. Sprememba smeri valovnih žarkov pri prehodu iz ene snovi v drugo, 41. Fiz. kratica za oersted (enota za jakost magnetnega polja), 42. Nравoslovje, 44. Veznik, 45. Zlitje, zliv, 46. Drugi izraz za jeguljo, 48. Začetnici Toneta Seliškarja, 50. Rimski pozdrav, 51. Pamet, razum, 52. Naprava za prestrezanje sopare nad štedilnikom, 53. Črta na zemljevidih, ki veže vse točke z enako morskno globino, 56. Sadovi, 58. Naramni okras na častniških uniformah, 59. Sedež (ali središče) pesnikov in pesništva, drugi sklon, 60. Stol, katedra, 62. Pristanišče na Japonskem, na zahodni obali otoka Honšu, 64. Razlit, polit, 65. Začetnice Šimenc Ivana, 66. Oznaka za kvalitetno motorno olje, 68. Kratice za Kulturno Društvo, 69. Ime humoristke Erzišnikove, 71. Del enega dneva, 72. Začetnice Andreja Češnovarja, 73. Primorski izraz za pojdimo, 75. Kemični simbol za einsteinij, 77. Pregovor, 78. Medmed, ki označuje bolečino, 79. Proslavljam, 81. Listnata drevesa (lat. ime Ulmus), 84. Latinske kratice za »reservatis reservandis«, 85. Strokovnjak v kemiji, 87. Ni zadosti, 89. Ime grške črke, 91. Priimek ali ime srbskega humorističnega pisatelja telev. oddaj, 93. Osebe, stvari, ki jih kdo slepo časti, 94. Luže, 95. Francoski filozof in pisatelj Denis (1713 do 1784 I), znanilec francoske revolucije, 97. Žensko krstno ime, 98. Tuje žensko krstno ime, 100. Stric, 101. Oseba, ki je podrejena, 104. Hribovita pokrajina v severozahodni Grčiji, 105. Slovanski

vladarski naslov, 106. Mesto v severovzhodni Srbiji ob Donavi, 107. Skrajšano žensko krstno ime.

NAVPIČNO

1. Rod iz družine jelenov, 2. Strokovnjak za osteologijo, 3. Velik, masiven kos lesa, tudi izraz za nerodnega človeka, 4. Strast, poželenje, 5. Kazalni zaimek, 6. Krivulja, ki prikazuje adiabatne spremembe v diagramih, 7. Ime psevdolina slov. skladatelja Friderika Širca, 8. Navade, ki jih imajo Tataři, 9. Romanski veznik, 10. Tatvina pri kateri je uporabljena sila, 11. Organska skupina s karbonilno skupino v molekuli, 12. Pralnik, prapodoba, prvi primerek svoje vrste, 13. Brezalkoholna pijača, 15. Stare ploskovne mere, 16. Vrsta južnoafriške antilope, 17. Stikališče dveh ploskev, 18. Priimek Narodnega heroja Stjenke, 20. V zoologiji odrasla, popolnoma izoblikovana žuželka, 23. Izdelan iz lana, 25. Skrajšano krstno moško ime, 26. Ime pevke zabavne glasbe Lukić, 28. Izguba čiste teže, 29. Kemijski simbol za nikelj, 30. Oziralni zaimek, 32. Slovenska najd. reka, 35. Prostor, kjer pristajajo letala, 37. Grški lirik s Keosa, 40. Zelo pogost priimek primorskih Slovencev, 43. Ime znanega košarkaša Daneu-a, 45. Švicarski duhovnik, ki je proučeval fiziognomike (Johann Kaspar), 47. Nemir, ropotanje, 49. Velelnik za glagol steči, 51. Ime zadnjega Celjskega grofa, 52. Človek z velikim nosom, 54. Bolečina, 55. Oče, 56. Zemljiški gospod v stari Poljski, 57. Ime generalnega sekretarja ZN Hammarskjolda, 60. Naša republika, 61. Sinonim za nebesa, 63. Človek, ki je podvržen alergiji, 64. Nosilec pomena, kar ima pomen, 66. Del Kopra, 67. Ovojnjina, sedmi sklon, 70. Glavno mesto Gane, 72. Udeleženec Sinjske alke, 73. Znan italijanski nogometaš, 74. Naše največje ujede, 76. Sedeži, 79. Ime za volka v otroških pripovedkah, 80. Kratice za Vojna pošta, 82. Latinska kratica za »ex officio«, 83. S propagando ostvarjen vtis (po angl. izrazu za sliko), 86. Modro obarvan, 88. Bog sonca, ognja in vojne pri Fenicanih, 90. Posadka, moštvo (dvojina), 92. Zemeljsko delo, 94. Nebesni pojav, 95. Vojvoda, vojvodinja, za princem najvišji fr. in it. plem. naslov, 96. Težko orožje, 98. Srbohrvaški izraz za »bil«, 99. Nadav, 102. Kratica za »doktor«, 103. Kratica za »Novi Vestnik«.